
FELSŐOKTATÁS

A felsőoktatási területen hozzánk érkezett panaszokat hagyományosan három nagy csoportba osztjuk: az első csoportba a felvétellel és – immár szintén hagyományosan – az érettségivel kapcsolatos ügyek kerülnek a második csoportot a tanulmányi kötelezettségek teljesítésének gyakorlatát taglaló ügyek alkotják, míg a harmadik csoportba a tanulmányok finanszírozásának kérdéseit érintő ügyek tartoznak.

ÉRETTSÉGI – FELVÉTELI A FELSŐOKTATÁSI INTÉZMÉNYEKBE

Az érettségivel és a felsőoktatási intézményekbe való felvétellel kapcsolatos ügyeket évek óta összevontan kezeljük. Ennek oka, hogy a két eljárás ezer szálon kapcsolódik egymástól, az önálló felvételi vizsga általánosságának eltörlése óta az érettségi vizsga lépette annak helyébe is.

Az érettségire való jelentkezés megfontolt döntést igényel, hiszen a tanulók életét hosszabb időre határozhatja meg, merre indulnak el ekkor. Ezért fontos garanciális feltétel, hogy minden információ időben a rendelkezésükre álljon.

A panaszos beadványában azt sérelmezte, hogy az Oktatási Hivatal egyes tantárgyak emelt szintű témaköreinek leírását később tette fel a honlapjára, mint más tárgyakét. Ezért a panaszos meglátása szerint hátrányba kerülnek azok a vizsgázók, akik pl. társadalomismeretből szeretnének vizsgázni, azokkal szemben, akik történelemből, ez utóbbi tárgy leírását ugyanis már decemberben megtudhatták az érdeklődők.

Álláspontunk szerint a vázolt helyzet és a hátrányos megkülönböztetés alkotmányos tilalma nem mutat összefüggést.

A jogszabályok csak minimumkövetelményt állítanak a tájékoztatás időpontjával kapcsolatban, az érettségi vizsga részletes követelményeiről szóló 40/2002. (V. 24.) OM rendelet 1/A. §-a ugyanis előírja, hogy a vizsgabizottságot működtető intézménynek az érettségi vizsgával összefüggő, az általános és részletes követelményekből levezethető, a vizsgaleírásnak megfelelő, a vizsgát érintő tartalmi és eljárásbeli tudnivalókat a május-júniusi vizsgaidőszak kezdete előtt legalább hatvan nappal nyilvánosságra kell hoznia, és a vizsgára jelentkezők számára elérhetővé kell tennie. Ennél több követelményt jogszabály nem állít, az Oktatási Hivatal tehát jogszerűen jár el akkor, ha az egyes tárgyakhoz tartozó témaköröket különböző időpontokban, de mindenképpen a vizsgák előtt legalább hatvan nappal teszi közzé.

A következő lépés annak vizsgálata, hogy vajon éppen az említett jogi szabályozás nem okozza-e az Alkotmányban rögzített diszkrimináció-tilalom elvének sérelmét. Álláspontunk szerint nem.

A minimumkövetelmény betartása mindenki számára lehetővé teszi, hogy kellő időben értesüljön minden fontos információról, és az abban megállapított határidő elég hosszú ahhoz, hogy valóban fel is tudjon készülni mindenki a vizsgára. Az érettségi témakörei ráadásul nem térhetnek el a középiskolai tananyagtól, végső soron pedig az érettségi követelményekről szóló jogszabályoktól, a vizsgázók tehát nem találkozhatnak olyan kérdéssel, amely előző tanulmányaik során ismeretlen maradt volna számukra, vagy amelyről nem tudhatták volna már évekkal korábban, hogy előfordulhat a vizsgán. Ebből következően nem okozhat jogsérelmet az sem, ha az érettségi jelentkezés időpontjában egyes tárgyakból már közzé vannak téve a konkrét témakörök, más tárgyakból pedig nem. Ekkora különbséget más, teljességgel szubjektív tényezők is okozhatnak, mint pl., hogy valakinek egy adott tárgy könnyebben tanulható, mint egy másik; vagy hogy az egyik tárgynak nagyobb az anyaga, mint a másiké. (K-OJOGB-199/2009.)

Magába az értékelési folyamatba természetesen a jog az érettségi esetén sem avatkozhat be. Az eljárásra vonatkozó szabályok azonban a jog által megragadhatók, és ellenőrzendők is.

Beadványában egy szülő gyermeke magyar nyelv és irodalom szóbeli érettségi vizsgájával, annak pontszámítási módjával kapcsolatban élt panasszal.

A szóbeli vizsga menetéről az érettségi vizsga vizsgaszabályzatának kiadásáról szóló 100/1997. (VI. 13.) Korm. rendelet rendelkezik. A póttétel húzását, valamint az ilyen esetben alkalmazandó pontszámítás módját a rendelet 36. § (5) bekezdése úgy szabályozza, hogy abban az esetben, ha a vizsgázó a húzott tétel anyagából teljes tájékozatlanságot árul el, azaz feleletének értékelése nem éri el a szóbeli vizsgarészre adható összes pontszám 10%-át, az elnök egy alkalommal póttételt húzat vele. Ez esetben a szóbeli minősítést a póttételre adott felelet alapján kell kialakítani úgy, hogy az elért pontszámot meg kell felelni és egész pontra fel kell kerekíteni, majd a százalékos minősítést és az osztályzatot ennek alapján kell kiszámítani. Az érettségi vizsga értékelési pontskáláját, valamint a százalékos teljesítés osztályzatra történő átváltását ezen rendelet 41. §-a részletezi.

Az érettségi vizsga részletes követelményeiről szóló 40/2002. (V. 24.) OM rendelet határozza meg a magyar nyelv és irodalom tárgy tekintetében a részletes követelményi előírásokat. A magyar nyelv és irodalom szóbeli érettségi vizsga szinttől függetlenül egy irodalmi és egy nyelvtani tétel kifejtéséből tevődik össze. Az értékelés szempontjai ugyanakkor nem különíthetők el ilyen módon, mivel a magyar nyelv és irodalom tárgy a külön tételsor ellenére nem minősül önálló vizsgarésznek, hanem a szóbeli vizsgán nyújtott összteljesítményt kell értékelni. A szóbeli vizsga során megszereshető maximális 50 pont a tartalmi minőség és az előadásmód, mint értékelési szempontok között oszlik meg 25-25 pont arányban. Ha a tanuló által elmondott irodalmi tétel, valamint az értékelhetetlen nyelvtan tétel az értékelési szempontok (tartalmi minőség és az előadásmód) szerint nem érte el a szóbeli vizsgarészre adható összes pontszám 10%-át. Ez esetben dönthet az elnök a póttétel húzásáról, ami az irodalom tétel megismétlését is jelenti kiindulva az értékelés szempontrendszeréből, valamint abból, hogy a tárgy szempontjából az irodalom nem képez önálló vizsgarészt. Ezt követően a póttétel értékelése a fent hivatkozott módon történik, vagyis a szóbeli minősítést a póttételre adott felelet alapján kell kialakítani úgy, hogy az elért pontszámot meg kell felelni és egész pontra fel kell kerekíteni, majd a százalékos minősítést és az osztályzatot ennek alapján kell kiszámítani. Az érettségi vizsgán történekről az érettségi vizsga során készített jegyzőkönyvből tájékozódhat, ezzel kapcsolatban javasolom, hogy keresse meg az iskola vezetését.

Az érettségi vizsga vizsgaeredményével kapcsolatos jogorvoslati lehetőségekkel kapcsolatban tájékoztatást, hogy az írásbeli vizsga kapcsán a 100/1997. (VI. 13.) Korm. rendelet 26. § (2) bekezdése biztosít lehetőséget a dolgozatba történő betekintésre, valamint az értékelésre vonatkozó észrevételek megtételére. Az érettségi vizsga vizsgabizottságának döntésével szembeni általános jogorvoslati lehetőséget a közoktatásról szóló 1993. évi 84. § (5) bekezdése rögzíti, ami szerint az érettségi

vizsga vizsgabizottságának döntése, intézkedése vagy intézkedésének elmulasztása ellen a szülő, illetve a tanuló a közoktatási feladatkörében eljáró oktatási hivatalhoz - a döntést követő három munkanapon belül - jogszabálysértésre hivatkozással törvényességi kérelmet nyújthat be. A törvényességi kérelmet a közoktatási feladatkörében eljáró oktatási hivatal három munkanapon belül bírálja el. A törvényességi kérelem benyújtására meghatározott határidő elmulasztása jogvesztő, igazolásnak helye nincs. Tekintettel arra, hogy az érettségi vizsga kapcsán megállapított mindkét jogorvoslati lehetőség jogvesztő határidejű, ezért a panaszosok számára ezen lehetőségek már nem álltak fenn.

A beadványozó másik panaszt is előterjesztett, miszerint az adott nyelvtan tétel a tanórán nem, hanem csak konzultáció keretében hangzott el. A 100/1997. (VI. 13.) Korm. rendelet 31. §-ban foglaltak szerint a szóbeli vizsga tételSORÁT a központi követelményekre épülő vizsgatárgyakhoz a miniszter által kiadott vizsgakövetelmények, illetve a helyi tantervekben található témakörök, valamint az akkreditált vizsgatárgyakhoz a vizsgatárgy követelményei alapján állítják össze. Ezzel kapcsolatos jogszabályi kikötés azonban, hogy a helyi tanterv és az akkreditált vizsgatárgy követelményei alapján készített tétel csak attól a vizsgázótól kérhető számon, aki a középiskolával az érettségi vizsga idején tanulói jogviszonyban áll.

A közoktatási törvény szerint a tanulók rendszeres nevelés-oktatása, érettségi vizsgára, illetve szakmai vizsgára történő felkészítése az iskola feladata. A törvény 25. § (2) bekezdése alapján a tanuló érettségi vizsgára történő felkészítése a kötelező tanórai foglalkozások keretében történik. Az érettségi vizsgára történő felkészülést az iskola a nem kötelező (választható) tanórai foglalkozások keretében segíti. A fentiek alapján tehát az érettségi vizsgára történő felkészítés, vagyis a tételek leadása kizárólag a kötelező tanórák keretében történhet. Amennyiben az intézményi lehetőségek adottak, a vizsgára történő felkészítést az iskola a nem kötelező tanórák keretében is segítheti, de ezek tartamára nem a kötelező tananyag leadása, hanem csak az adott anyagrész gyakoroltatása eshet. A vizsgára történő felkészítés természetesen teljesülhet olyan módon, hogy a pedagógus bizonyos anyagrészeket felad önálló feldolgozásra vagy otthoni átnézésre, de ennek megítélése pedagógiai kérdés. Az azonban fontos szempont, hogy a tantárgyi követelmény, valamint a felkészüléshez szükséges információk a tanulók számára hozzáférhetőek legyenek.

A fentiek alapján a sérelmezett tényállásban aggályosnak találtuk, ha az adott nyelvtan tétel kizárólag a nem kötelező konzultáción hangzott el, mivel ilyen módon a tanuló vizsgára történő felkészítése nem volt biztosítva. (K-OJOGB-561/2009.)

Az érettségiről szóló kormányrendelet a vizsgának több fajtását különíti el. Nem mindig egyértelmű mindenki számára, hogy az egyes típusokba vajon mi is tartozik, és hogy azok teljesítés milyen jogkövetkezménnyel jár.

A beadványozó gyermeke tett már valamilyen vizsgát, de nem tudta pontosan megmondani, milyen. Év végén ugyanis megbukott egy tárgyból, de a többiből engedték leérettségizni. A szülő sérelmezte, hogy bizonyítványt mégsem állítottak ki a letett vizsgákról.

Az érettségi vizsga vizsgaszabályzatának kiadásáról szóló 100/1997. (VI. 13.) Korm. rendelet 9. § (1) bekezdése értelmében az érettségi vizsga - többek között - lehet rendes és lehet előrehozott. A (2) bekezdés szerint rendes érettségi vizsga a középiskolai tanulmányok követelményeinek teljesítése után, a tanulói jogviszony fennállása alatt vagy megszűnését követően első alkalommal tett érettségi vizsga, a (3) bekezdés szerint pedig előrehozott érettségi vizsga az egyes vizsgatárgyra előírt iskolai tanulmányi követelmények teljesítése után, a tanulói jogviszony fennállása alatt, a középiskolai tanulmányok teljes befejezése előtt, egyes vizsgatárgyból, első alkalommal tett érettségi vizsga.

A definíciókból látszik, hogy a panaszos gyermeke rendes érettségi vizsgát biztosan nem tett, mert nem felelt meg az arra való jelentkezési feltételeknek, hiszen nem teljesítette a középiskolai tanulmányait. A vizsgája csakis előrehozott vizsga lehetett. A tanuló természetesen rendes érettségi vizsgára jelentkezett, hiszen a jelentkezéskor még nem lehetett tudni, hogy nem lesz jogosult

megkezdeni a rendes érettségi vizsgát. Azonban a rendelet 12. § (15) bekezdése szerint a tanuló kérelmére a rendes érettségi vizsgáját előrehozott érettségi vizsgára kell változtatni, ha rendes érettségi vizsgára jelentkezett, azonban nem tudta befejezni a középiskola utolsó évfolyamán a tanulmányait. A tanuló érettségi vizsgajelentkezése tehát automatikusan módosult előrehozott érettségre.

Az előrehozott érettségről azonban nem állítható ki bizonyítvány, hanem csak törzslapkivonat, a 48. § (1) bekezdése értelmében. A törzslapkivonat azonban nem jár azokkal a joghatásokkal, mint az érettségi bizonyítvány, nem tanúsít sem végzettséget, sem esetleges szakképzettséget. Végzettséget csakis az érettségi bizonyítvány tanúsít. A törzslapkivonatnak csak annyi a szerepe, hogy a majdani leteendő rendes érettségi vizsga törzslapjára rá kell vezetni az előrehozott érettségi eredményét, és a törzslapkivonatot csatolni kell a törzslapnak a tanulóra vonatkozó részéhez (48. § (3) bekezdés). Ez adott esetben azt is jelentheti, hogy a rendes érettségi vizsgán egyáltalán nem is kell majd ténylegesen vizsgázni, mert a vizsgázó már korábban előrehozott érettséggel teljesítette az összes kötelező tárgyat. Mindez azonban nem változtat azon, hogy maga az érettségi bizonyítvány, a hozzá fűződő joghatásokkal csak a rendes érettségi után adható ki.

A felsőoktatásban és egyes más képzési formákban való részvételnek az érettségi előfeltétele. Aki rendes érettséggel nem rendelkezik, nem vehet részt a felsőoktatási felvételi eljárásban sem. Ebből következően a panszos fia sem a rendes felvételi eljárásban, sem a pótfelvételi eljárásban nem vehető fel, de más olyan képzésben sem vehet részt, amelynek feltétele az érettségi. (K-OJOGB-687/2009., K-OJOGB-697/2009.)

Az érettségi önálló, a közoktatás általános szabályaitól eltérő jogorvoslati rendszerrel bír. Ezek a szabályok is segítik a vizsga törvényességének biztosítását.

A beadványozót az alábbiakról tájékoztattuk. Az írásbeli érettségi vizsgához kapcsolódó jogorvoslati lehetőségéről az érettségi vizsga vizsgaszabályzatának kiadásáról szóló 100/1997. (VI. 13.) Korm. rendelet 26. § (2) bekezdése rendelkezik. A jogszabály szerint az írásbeli vizsgakérdések megoldására adott szaktanári értékelést a szóbeli vizsga előtt nyilvánosságra kell hozni. A vizsgadolgozatot és az útmutatót a vizsgázó, az iskola képviselőjének jelenlétében, az igazgató által meghatározott helyen és időben megtekintheti, azokról kézzel vagy elektronikus úton másolatot készíthet, és az értékelésre észrevételt tehet. Ha az iskolában a feltételek rendelkezésre állnak, a vizsgázó kérésére a saját vizsgadolgozatáról másolatot kell készíteni. A másolat elkészítésével kapcsolatos költségeket - az igazgató rendelkezése szerint - meg kell téríteni.

A megtekintésre, a másolat készítésére egy munkanapot - nyolc órát - kell biztosítani. A vizsgázó észrevételeit a megtekintést követő első munkanap végéig - tizenhat óráig - adhatja le. Az észrevétel benyújtására nyitva álló határidő elmulasztása esetén egy napon belül lehet igazolási kérelmet előterjeszteni. Az igazolási kérelem benyújtási határideje jogvesztő.

Észrevétel kizárólag az útmutatóban foglaltaktól eltérő javítás vagy az értékelés számszaki hibája esetében tehető. A vizsgázókat az írásbeli vizsga megkezdése előtt tájékoztatni kell arról, hogy hol és mikor tekinthetik meg az általuk elkészített vizsgadolgozatokat, és tehetnek észrevételt a szaktanár értékelésére.

Az érettségi vizsga vizsgabizottságának döntésével szembeni általános jogorvoslati lehetőséget a közoktatásról szóló 1993. évi LXXIX. törvény 84. § (5) bekezdése rögzíti, ami szerint az érettségi vizsga vizsgabizottságának döntése, intézkedése vagy intézkedésének elmulasztása ellen a szülő, illetve a tanuló a közoktatási feladatkörében eljáró oktatási hivatalhoz - a döntést követő három munkanapon belül - jogszabálysértésre hivatkozással törvényességi kérelmet nyújthat be. A törvényességi kérelmet a közoktatási feladatkörében eljáró oktatási hivatal három munkanapon belül bírálja el. A törvényességi kérelem benyújtására meghatározott határidő elmulasztása jogvesztő, igazolásnak helye nincs. (K-OJOGB-568/2009.)

Az érettségi és a felvételi kapcsolata

A következő ügyek azt mutatják be, hogy melyek azok a kapcsolódási pontok, amelyek mentén a közoktatás rendszere a felsőoktatás rendszerével érintkezik. Az érettségi sajátos köztes helyet foglal el a két nagy ágazat között.

Egy beadványozót alábbiakról tájékoztattuk. A felsőoktatási felvételi eljárásról elsősorban a felsőoktatásról szóló 2005. évi CXXXIX. törvény (a továbbiakban: Ftv.) és a felsőoktatási intézmények felvételi eljárásairól szóló 237/2006. (XI. 27.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Korm. rendelet) rendelkezik. Az Ftv. értelmében alapvetően megváltozott a felsőoktatási intézmények és középiskolák kapcsolata, megszűnt a felsőoktatási intézményekben folyó felvételi eljárás. A közoktatásról szóló 1993. évi LXXIX. törvény 9. §-ának (8) bekezdése szerint az érettségi bizonyítvány középiskolai végzettséget tanúsít, és a felsőoktatási törvényben meghatározottak szerint felsőoktatási intézménybe való felvételre jogosít. A felsőoktatási intézmény határozza meg, hogy a felvételhez az érettségi vizsga egyes vizsgatárgyaiból milyen szintű követelményekre épülő vizsgát és vizsgaeredményeket kell teljesíteni. A felvételi eljárást 2005-től kezdődően ezen rendelkezések alapján kell megszervezni.

Mindezek alapján a felsőoktatási felvételi eljárás során az érettségi eredmény alapján számolják ki a felvételi pontszámot. Az érettségi eredmény soha el nem évül, tehát bárki akár évtizedekkel az érettségi után is felvételizhet az eredeti eredménye alapján. Ez azonban csak az egyik lehetőség. Abban az esetben ugyanis, ha valaki bármely okból nem elégedett az érettségien szerzett jegyeivel, vagy abból a tárgyból, amely most a felvételhez kellene, egyáltalán nem is tett érettségi vizsgát annak idején, a felvételhez újra vizsgázhat. Az újonnan leteendő vizsga lehet akár szintemelő is, vagyis, ha valaki eredetileg csak középfokon vizsgázott, most emelt szinten is tehet vizsgát. Ez az új vizsga az eredeti érettségi bizonyítványt nem változtatja meg, ezt kizárólag a felvételi eljárás során veszik figyelembe, és a felvételi pontokat már az új eredmények alapján számolják.

A fentieknek megfelelően a panaszosnak is lehetősége nyílik arra, hogy korábbi érettségi vizsgája alapján jelentkezzen felsőoktatási intézménybe, vagy a korábbi eredményei helyett most tegyen vizsgát, és felvételije során az új eredményeket vegyék figyelembe. (K-OJOGB-713/2009.)

Vajon sérti-e az esélyegyenlőség elvét az, hogy az új felvételi rendszerben mindenkinek az érettségi eredménye alapján számolják a felvételi pontszámát? Álláspontunk szerint nem, sőt, éppen ez hat az esélyegyenlőség irányába.

A jelenlegi felsőoktatási felvételi rendszerrel kapcsolatos szabályozást a felsőoktatásról szóló 2005. évi CXXXIX. törvény, a közoktatásról szóló 1993. évi LXXIX. törvény, a felsőoktatási intézmények felvételi eljárásairól szóló 237/2006. (XI. 27.) Korm. rendelet és az érettségi vizsga vizsgaszabályzatának kiadásáról szóló 100/1997. (VI. 13.) Korm. rendelet tartalmazza. A fenti jogszabályok értelmében alapvetően megváltozott a felsőoktatási intézmények és középiskolák kapcsolata és megszűnt a felsőoktatási intézményekben folyó felvételi eljárás. Az érettségi bizonyítvány középiskolai végzettséget tanúsít és a felsőoktatási törvényben meghatározottak szerint felsőoktatási intézménybe való felvételre jogosít. A felsőoktatási intézmény határozza meg, hogy a felvételhez az érettségi vizsga egyes vizsgatárgyaiból milyen szintű követelményekre épülő vizsgát és vizsgaeredményeket kell teljesíteni. A felvételi eljárást 2005-től kezdődően ezen rendelkezések alapján kell megszervezni.

Tehát a felsőoktatási felvételi eljárás során valóban az érettségi eredmény alapján számolják ki a felvételi pontszámot. Az érettségi eredmény soha el nem évül, bárki akár évtizedekkel az érettségi után is felvételizhet az eredeti eredménye alapján. Abban az esetben, ha valaki nem elégedett az

érettségien szerzett jegyével, vagy abból a tantárgyból, amely most a felvételihez szükséges, egyáltalán nem is tett érettségi vizsgát annak idején, a felvételihez újra vizsgázhat. Ez az új vizsga az eredeti érettségi bizonyítványt nem változtatja meg, ezt kizárólag a felvételi eljárás során veszik figyelembe, és a felvételi pontokat már az új eredmények alapján számolják.

Álláspontunk szerint a jelenlegi rendszer az esélyegyenlőséget biztosítja azáltal, hogy mindenkivel – a régi és az új rendszerben érettségizettekkel – szemben ugyanolyan követelményeket határoz meg. (K-OJOGB-69/2009., K-OJOGB-673/2009.)

A magyarországi felsőoktatási intézmények felvételi eljárása szorosan összekapcsolódik az érettségi vizsgával. Nincsen önálló felvételi vizsga, hanem az érettségi vizsgán elért eredmények alapján számolják ki a felvételi pontokat. Ez azonban nem jelenti azt, hogy kizárólag az eredeti érettségi eredmények lennének felhasználhatók. Ha valaki bármilyen okból – akár azért mert javítani szeretne az eredeti érettségi eredményein, hogy több pontot kapjon a felvételi eljárásban, akár azért, hogy korábbi középszintű vizsgája helyett emelt szintűt szerezzen, akár azért mert az adott felvételi tárgyból nem is érettségizett annak idején – újra szeretne vizsgát tenni, annak semmi akadálya nincsen. Ebben az esetben az újonnan szerzett eredmények nem írják felül az eredeti érettségi bizonyítványt, ezek az új eredmények csak egy felsőoktatási felvételi szempontjából használhatók fel.

Ennek megfelelően, ha valaki nem rendelkezik egy adott felvételi tárgyból érettségi eredménnyel, akkor csak annyit kell tennie, hogy jelentkezik érettségi vizsgára bármely középiskolában, amely szervez érettségi vizsgát. Nem kell jelentkeznie egy teljes érettségire, elegendő csak egy vagy néhány tárgyból, azokból, amelyekre a felvételizőnek szüksége van. A felvételi eljárásban pedig az itt szerzett eredményt tudja majd felhasználni. (K-OJOGB-648/2009.)

Felvételi

Beadványában egy szülő leírta, hogy gyermeke hiperaktív és ezért 50 többletpontot szeretne igénybe venni a felvételihez, de ehhez nem rendelkezik megfelelő szakvéleménnyel, mivel gyermekének eddig semmilyen iskolai fejlesztést vagy kedvezményt nem kért.

A felvételi eljárás rendjéről szóló 237/2006. (XI. 27.) Korm. rendelet 22. § (3) bekezdése alapján a fogyatékossgal élő jelentkező minden jelentkezési helyén 50 többletpontra jogosult. A jogosultságot igazolni kell. A 12. § (3) bekezdése szerint azon igazolásokat, amelyek a jelentkezési lap benyújtásakor még nem álltak a jelentkező rendelkezésére, az Oktatási Hivatalhoz kell benyújtani a felvételi döntés időpontját megelőző 14. napig terjedő határidőn belül (jelen esetben 2009. július 9-ig).

A felsőoktatásról szóló 2005. évi CXXXIX. törvény egyes rendelkezéseinek végrehajtásáról szóló 79/2006. (IV. 5.) Korm. rendelet 19. §-a szerint a fogyatékossgal élő hallgató fogyatékossgának típusát és mértékét szakvéleménnyel kell igazolni. A szakvélemény kiadására amennyiben a jelentkező fogyatékossga már a közoktatási tanulmányai során is fennállt, és erre tekintettel tanulmányai és az érettségi vizsga során kedvezményben részesült, a közoktatásról szóló 1993. évi LXXIX. törvényben meghatározott szakértői és rehabilitációs bizottság; amennyiben a fogyatékossgát később állapították meg, az Országos Rehabilitációs és Szociális Szakértői Intézet jogosult.

Ugyanis a kedvezményekre való jogosultság a szakértői vélemény kibocsátásával keletkezik, ami azt jelenti, hogy megfelelő szakértői vélemény nélkül a tanuló nem tarthat igényt többletpontokra. A vizsgálat egyik célja annak megállapítása, hogy a tanuló valamely fogyatékossgában szenved-e vagy sem. A szakértői bizottság tehát jogi hatással és kötelező erővel bíró szakértői véleményt bocsáthat ki. Azonban ilyen, kötelező erővel bíró szakértői vélemény csak a vonatkozó jogszabályban meghatározott szervek által, az abban foglalt eljárási szabályok betartásával adható ki.

A felsőoktatásba történő felvételi eljárás során – az érettségi vizsgával ellentétben – csak a sajátos nevelési igényű tanulók jogosultak kedvezményekre, de csak akkor, ha hatályos, szakértői és rehabilitációs bizottság által kiállított szakvéleménnyel rendelkeznek.

Vagyis a hatályos szabályozás szerint a felsőoktatási felvételi eljárásban sajátos nevelési igényű tanulókat tanulási képességet vizsgáló szakértői- és rehabilitációs bizottság vagy az Országos Rehabilitációs és Szociális Szakértői Intézet által kiállított szakvélemény alapján lehet előnyben részesíteni. (K-OJOGB-528/2009.)

A beadványozó azzal kapcsolatban élt panasszal, hogy a művészeti főiskolák a felvételi eljárás során azonos időpontokra szervezik a vizsgáikat.

A vázolt probléma nem ismeretlen előttünk. A korábbi években többen fordultak már hozzánk hasonló panasszal. Az ügyben változatlan az álláspontunk. A felsőoktatási intézmények autonómiájának körébe tartozik az a kérdés, mely napra írja ki a felvételi vizsgáját. A felsőoktatási jogszabályok nem tiltják azt, hogy több intézmény ugyanarra az időpontra hirdessen meg felvételi vizsgát. Ilyen esetben az intézmények megadhatnak pótfelvételi időpontot is, ám erre nem kötelezhetőek. A jelentkezők a felsőoktatási felvételi tájékoztatóból idejében értesülhetnek a vizsgák időpontjáról, és jelentkezéseik beadásakor ezt az adatot is figyelembe vehetik.

A jelentkezők szabad intézményválasztási jogát a fenti gyakorlat nem korlátozza, a felvételiző szabadon választhat az intézmények között. E jognak ugyanis nincs olyan vetülete, hogy egyszerre több intézmény választását is lehetővé tegye a jelentkező számára. A felvételiző egy adott intézménybe való bejutásának esélyét sem csökkenti ez a rendszer, hiszen ez az adott intézmény felvételi vizsgáján dől el, minden pályázóra nézve ugyanazon feltételek mellett. A felsőoktatási jogszabályok pedig nem garantálják azt, hogy egy időben több intézménybe is rendelkezzen bejutási eséllyel a felvételiző, és ezt álláspontunk szerint nem is kell garantálniuk, ez az Alkotmány 70/F. §-ában foglalt művelődéshez való jogból sem vezethető le. (K-OJOGB-527/2009., K-OJOGB-219/2009.)

A mesterképzésre történő felvételi külön szabályai

Az eddigiekben vagy általánosságban volt szó a felsőoktatási intézményekben történő felvételi eljárásról, vagy kifejezetten az alapszakok felvételi eljárására vonatkozó szabályokat mutattuk be. Némiképp eltérnek a részletek a mesterképzésre történő felvételi esetén.

A beadványozó az iránt érdeklődött, hogy van-e lehetőség arra, hogy alapképzésen kapott oklevél és a nyelvtudását igazoló dokumentumot 2009. július 9. után nyújtsa be a felvételi eljárásban.

A felsőoktatási intézmények felvételi eljárásairól szóló 237/2006. (XI. 27.) Korm. rendelet 12. § (3) bekezdése kimondja, hogy a felvételi kérelem elbírálásához szükséges azon adatokat, igazolásokat, okiratokat, amelyek a jelentkezési lap benyújtásakor még nem álltak a jelentkező rendelkezésére, az adatfeldolgozáshoz kapcsolódóan az Oktatási Hivatal által meghatározott címre kell benyújtani, a besorolási döntés időpontját megelőző 50. napig terjedő határidőn belül. A besorolási döntés időpontját megelőző 14. napig terjedő határidőn belül kell benyújtani a jelentkezés benyújtását követően megszerzett nyelvvizsgára, érettségi bizonyítványra, érettségi tanúsítványra, oklevélre, szakképzettséget igazoló okiratra, illetve egyéb jogcímekekre vonatkozó adatokat, okiratokat, igazolásokat.

A csatolandó dokumentumok, igazolások formai és tartalmi követelményeit a Felvételi tájékoztató Az eljárás folyamán benyújtandó dokumentumok c. fejezete tartalmazza részletesen. Ez alapján azoknak a mesterképzésre jelentkezőknek, akik a felvételi eljárás évében szerzik meg a felvételhez szükséges végzettségüket, legkésőbb 2009. július 9-ig csatolniuk kell jelentkezésükhöz az oklevelük másolatát. Ha a fenti időpontig a dokumentum nem kerül kiállításra, akkor a felsőoktatási intézmény azon igazolását kell benyújtaniuk, miszerint a jelentkező záróvizsgáit teljesítette, rendelkezik

az oklevél kiállításához szükséges nyelvvizsgával, vagyis az oklevél kiállítása folyamatban van. A felvételi eljárás során benyújtott igazolás esetén (is) be kell mutatnia oklevélét beiratkozáskor, ennek hiányában az intézmény vezetője a felvételi döntést megsemmisíti. A nyelvtudást nyelvvizsga-bizonyítvánnyal, illetve nyelvtudást igazoló dokumentummal kell alátámasztani. Meghatározott esetekben a nyelvtudás adott szintjét alátámasztó igazolások, határozatok és tájékoztatások is nyelvvizsgával egyenértékűek. Az Oktatási Hivatal Nyelvvizsgáztatási Akkreditációs Központ és az akkreditált vizsgaközpontok speciális igazolásokat adnak ki olyan frissen szerzett nyelvvizsgák esetén, amelyekről még nem készült el a papír alapú nyelvvizsga-bizonyítvány, mivel a nyelvvizsga meglétét a határidőig igazolni kell. Ezek az igazolások csak abban az esetben fogadhatóak el, ha azokat a felvételi eljárás évében állították ki.

A felvételi eljárásban tehát van arra mód, hogy a 2009. július 9. után kiadásra kerülő oklevélről, illetve nyelvvizsgáról a fentiekben leírt igazolást nyújtson be.

A felsőoktatásról szóló 2005. évi CXXXIX. törvény 62. § (1) bekezdése értelmében a felsőfokú tanulmányok befejezését igazoló oklevél kiadásának előfeltétele a sikeres záróvizsga, továbbá - ha e törvény másképp nem rendelkezik - az előírt nyelvvizsga letétele. [...], az oklevél kiadásához a hallgatónak be kell mutatnia azt az okiratot, amely igazolja, hogy [...] államilag elismert vagy azzal egyenértékű nyelvvizsgát tett.

A fentiek értelmében tehát a nyelvvizsga meglétét igazolni kell, és ez - a jogalkotói szándéknak megfelelően - kizárólag nyelvvizsga-bizonyítvánnyal történhet. Ezt támasztja alá a 62. § (7) bekezdése is, amely szerint, ha az oklevél kiadására azért nincs lehetőség, mert a nyelvvizsga-bizonyítványt nem tudták bemutatni, a felsőoktatási intézmény igazolást állít ki. Az igazolás végzettséget és szakképzettséget nem igazol, tanúsítja a záróvizsga eredményes letételét. (K-OJOGB-436/2009.)

A mesterképzési szakokra vonatkozó szabályozás később született meg, mint az alapképzési szakokra vonatkozó. A jogalkotás során fontos volt szem előtt tartani, hogy azok a hallgatók, akik már bent voltak az alapképzésben, időben értesüljenek arról, hogy milyen feltételek mellett folytathatják a tanulmányaikat a mesterképzésben.

A panaszos azt sérelmezte, hogy későn értesültek arról, hogy a német tanári mesterszakra történő jelentkezéshez felsőfokú nyelvvizsgával kell rendelkezni, ugyanis a felsőoktatási intézmény alapképzésük alatt ezzel ellentétes tájékoztatást adott.

Az alap- és mesterképzési szakok képzési és kimeneti követelményeiről szóló 15/2006. (IV. 3.) OM rendelet német nyelv, irodalom és kultúra mesterképzési szakra vonatkozó rendelkezései között az szerepel, hogy a mesterképzésbe való felvétel feltétele, hogy a kredit megállapításának alapjául szolgáló ismeretek - felsőoktatási törvényben meghatározott - összevetése alapján a hallgatónak elismerhető legyen legalább 50 kredit a korábbi tanulmányai szerint germanisztika alapképzési szak német szakirányának nyelvtudományi, irodalomtudományi és kultúratudományi ismeretkörből. Továbbá felsőfokú C típusú államilag elismert vagy azzal egyenértékű nyelvvizsga német nyelvből.

A fenti szabályozás - amelyről a panaszos és társai is tudomást szerezhettek volna - 2008. augusztus 30. óta van hatályban. Amikor a jogalkotó új kötelezettségeket ró a hallgatókra, vagy kötelezettségeiket terhesebbé teszi, akkor mozgásterét az a jogelv korlátozza, hogy megfelelő felkészülési időt biztosítson. Vagyis a követelményeket módosító, szigorító döntés kihirdetése és hatálybalépése (alkalmazása) közötti időtartamot úgy kell meghatározni, hogy az új követelmények a hallgatók számára előreláthatóan és kiszámíthatóan kerüljenek bevezetésre, a hallgatóknak lehetőségük legyen azok teljesítésének módját megtervezni, illetve azokat teljesíteni. Álláspontom szerint a jogalkotó ebben az esetben elegendő felkészülési időt biztosított.

Az, hogy a konkrét felsőoktatási intézmény nem vagy nem pontosan tájékoztatta a hallgatóit a fenti követelményekről, felveti oktatási jogsérelem, mégpedig a tájékoztatáshoz való jog

sérelmének gyanúját. Ugyanakkor amennyiben eljárásunk során megállapítanánk a mulasztás tényét, hatáskörünk arra terjed ki, hogy kezdeményezzük, hogy az intézmény a jövőben megfelelően tájékoztassa hallgatóit. Ez azonban a jogszabályban foglaltak meglétén nem változtat, vagyis a mesterszakra való bekerülés feltétele továbbra is a felsőfokú nyelvvizsga. (K-OJOGB-218/2009., K-OJOGB-230/2009., K-OJOGB-333/2009.)

TANULMÁNYI ÉS VIZSGAÜGYEK

A felsőoktatás körében igen nagy számban érkeznek hozzánk olyan ügyek, melyek témája a tanulmányi és vizsgaügyek közé tartozik. Ezen belül - az előző évekhez hasonlóan - az ide csoportosítható ügyek nagy részét képezték a nyelvvizsgával kapcsolatos beadványok.

Ennek megfelelően számos esetben fordultak hivatalunkhoz azzal a kérdéssel, hogy egy adott képzésre milyen nyelvvizsga követelmények érvényesek.

Egy doktori képzésre járó hallgató levelében a doktori képzésre vonatkozó nyelvvizsga követelményekkel kapcsolatban kérte jogértelmezésünket. Tájékoztattuk, hogy a felsőoktatásról szóló 1993. évi LXXX. törvény 86. § (3) bekezdése alapján a doktori fokozat megszerzésének feltételeit az egyetem a doktori szabályzatában állapítja meg. A 92. § (2) bekezdés c) pontja értelmében a doktori fokozat megszerzésének feltétele - többek között - két idegen nyelvnek a tudományterület műveléséhez szükséges ismeretének igazolása. A 94. § (2) bekezdése - csatlakozva az előzőekhez - rögzíti, hogy a doktori képzés és a fokozat odaítélésének részletes szabályait az egyetem doktori szabályzata állapítja meg. A jelenleg hatályos felsőoktatásról szóló 2005. évi CXXXIX. törvény 68. § (5) bekezdés b) pontja szerint a doktori fokozat megszerzésének feltétele - többek között - két idegen nyelv - a tudományterület műveléséhez szükséges - ismeretének a doktori szabályzatban meghatározottak szerinti igazolása. Tehát sem a korábbi, sem pedig az új felsőoktatási törvény nem határozza meg konkrétan a doktori fokozat megszerzéséhez szükséges nyelvismeretet, mindkettő csak azt írja elő, hogy két idegen nyelvnek a tudományterület műveléséhez szükséges ismerete a követelmény, és az egyetem doktori szabályzatára bízva annak pontosítását. (K-OJOGB-532/2009.)

Az idei évben is több hallgató fordult hozzánk azzal a panasszal, hogy felsőoktatási intézményük félretájékoztatta őket a nyelvvizsgatételi kötelezettségüket illetően. Az, hogy az intézmények nem vagy nem pontosan tájékoztatják hallgatóikat a nyelvi követelményekről, felveti oktatási jogsérelem, mégpedig a tájékoztatáshoz való jog sérelmének gyanúját, amelynek vizsgálata eljárásunk tárgyát képezheti. Idén is elmondtuk azonban a hallgatóknak, hogy mégsem hivatkozhatnak teljesen megalapozottan a tájékoztatás hiányára vagy téves voltára, mert az érvényes és kihirdetett jogszabályokból ők is ismerhetik a rájuk vonatkozó követelményeket. Emellett felhívtuk a figyelmüket arra is, hogy amennyiben eljárásunk során megállapítjuk, hogy az intézmény mulasztott, az oktatási jogok biztosának hatásköre arra terjed ki, hogy kezdeményezze, hogy az intézmény a jövőben megfelelően tájékoztassa hallgatóit. Ez azonban a jogszabályban foglaltak meglétén nem változtat, azoktól eltérni nem lehet, vagyis a felsőoktatási intézmények nem adhatnak ki diplomát nyelvvizsga hiányában, mert akkor jogsértést követnének el.

(K-OJOGB-860/2009., K-OJOGB-811/2009., K-OJOGB-821/2009., K-OJOGB-721/2009., K-OJOGB-583/2009., K-OJOGB-571/2009., K-OJOGB-229/2009., K-OJOGB-296/2009., K-OJOGB-387/2009., K-OJOGB-442/2009., K-OJOGB-537/2009., K-OJOGB-555/2009., K-OJOGB-554/2009.)

A nyelvvizsga követelmények kapcsán több beadványozónál merültek fel az esélyegyenlőségre, diszkriminációra vonatkozó kérdések is.

Egy beadványozó azt szeretne volna megtudni, hogy nem sérti-e az esélyegyenlőséget az a tény, hogy a kiegészítő képzésben résztvevők esetén a természettudományos szakosok nyelvvizsga követelményei megegyeznek az alapl diploma követelményeivel, míg a bölcsészeknek kötelező két nyelvvizsgálával rendelkezniük. A következőkről tájékoztattuk. A magyar jogrendszerben nem a felsőoktatási intézmények, hanem jogszabály határozza meg minden alap- és mesterképzés, illetve az osztatlan, egységes képzések képzési és kimeneti követelményeit, így a nyelvvizsga-követelményeket is. A jogszabály pedig minden felsőoktatási intézményre egyaránt vonatkozik. Természetesen a korábbi diplomához megszerzett nyelvvizsga is elfogadható minden szak esetében, ha az adott nyelvvizsga megfelel a rendeletben meghatározott feltételeknek. A hátrányos megkülönböztetés tilalmát a magyar jogrendszerben az Alkotmány és az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény is rögzíti. Az utóbbi 7. §-ának (2) bekezdése kimondja, hogy ha e törvény eltérően nem rendelkezik, az olyan magatartás, intézkedés, feltétel, mulasztás, utasítás vagy gyakorlat nem sérti az egyenlő bánásmód követelményét, amely a hátrányt szenvedő fél alapvető jogát másik alapvető jog érvényesülése érdekében, elkerülhetetlen esetben korlátozza, feltéve, hogy a korlátozás a cél elérésére alkalmas és azzal arányos, illetve amelynek az előzőek alá nem tartozó esetekben tárgyilagos mérlegelés szerint az adott jogviszonnyal közvetlenül összefüggő, ésszerű indoka van. A jogszabályokban foglalt diszkrimináció nem egyszerű különbségtételt jelent, mivel az általában megengedhető; diszkriminációról csak akkor beszélhetünk, ha egy személyt vagy emberek csoportját más azonos helyzetben lévőkkel összehasonlítva kezelnek hátrányos módon, mégpedig úgy, hogy ennek nincsenek tárgyszerű és jogos, igazolható indokai. Az Alkotmánybíróság gyakorlata alapján az egyenlőségnek mindig egy homogén csoport keretein belül kell fennállnia, azonos szabályozási koncepción belül, a tényállás lényeges elemeire nézve. A fenti érvelés alapján, és tekintettel arra, hogy a természettudományos szakosok és a bölcsészek nem képeznek homogén csoportot, a panaszos által felvetett problémáról megállapítható volt, hogy nem sérti az esélyegyenlőség követelményét, és ezáltal jogsérelem sem állapítható meg. (K-OJOGB-656/2009.)

Több beadványozó azért kereste meg hivatalunkat, mert sérelmezték a felsőoktatási alapszakok kimeneteként előírt nyelvvizsga-kötelezettséget. Hátrányosnak tartották továbbá a bolognai képzési rendszer alapszakján tanulók, illetve végzetek helyzetét a korábbi rendszerben tanulókkal, illetve végzetekkel szemben abban a tekintetben, hogy ez utóbbiaknak több idejük volt a nyelvvizsga megszerzésére, mint az előbb említetteknek, mivel hosszabb volt a képzési idő (öt év, szemben a bolognai alapképzési szak három évével). Sérelmezték azt is, hogy a nyelvvizsga hiányában nemcsak az oklevél megszerzéséből, hanem a mesterszakra való felvételtől is kizárják az alapszakot elvégzetteket, és ezzel hosszabb késedelmet szenved esetleges továbbtanulásuk is. Tájékoztattuk őket, hogy az általuk említettek álláspontunk szerint oktatási jogsérelem nem valósítanak meg. Az alapképzési szakok kimeneti követelményeként előírt nyelvvizsga-követelményt a felsőoktatásról szóló 2005. évi CXXXIX. törvény 62. § (1) bekezdése határozza meg. A jogalkotó Országgyűlésnek szabadságában áll ilyen tartalmú jogszabályt alkotni, ez a joga csak abban a tekintetben van korlátozva, hogy a jogalkotásra vonatkozó szabályokat a törvény elfogadásakor be kell tartania. Eljárási jellegű szabálysértés (közjogi érvénytelenség) a felsőoktatási törvénnyel kapcsolatban nem merül

fel, tartalmi jellegű pedig az lenne, ha valamilyen okból a törvény vonatkozó rendelkezése alkotmányellenes lenne, például mert visszaható hatályú jogalkotásról lenne szó, vagy diszkriminációt valósítana meg stb. Álláspontunk szerint e jogelvéssel a fenti jogszabályhely nem mutat összefüggést. Hátrányos megkülönböztetést azért sem valósíthat meg a jelen szabályozás, mert korábban is léteztek rövidebb, illetve hosszabb időtartamú képzések – sőt ma is léteznek, ilyen például az egyetemes orvosi képzés –, ezekre sem mondhattuk, hogy diszkriminációt jelentenének, egyszerűen a képzések különbözőségéről van/volt szó. Ami a mesterszakra való bemeneti követelményeket illeti, az egymásra épülő képzési rendszerben mesterszakra csak az nyerhet felvételt, aki alapfokozatú oklevéllel rendelkezik. Értelemszerűen nem nyerhet felvételt az, aki nyelvvizsga hiányában nem kaphatja meg az oklevelét, ő ugyanis még nem rendelkezik felsőfokú végzettséggel és szakképzettséggel. Minden, az alapfokozathoz fűződő jogkövetkezmény – így a továbbtanulás lehetősége is – csak akkor áll be, ha a hallgató diplomát szerez, ennek pedig a nyelvvizsga bemutatása ugyanolyan feltétele, mint bármely tárgy elvégzése. A továbbtanulásban a követelmények nem teljesítéséből adódó kétsédelmet pedig a jogalkotó ugyan figyelembe vehetné, ha szándéka arra irányulna, de erre kötelezni őt természetesen nem lehet. Végül tájékoztattuk a beadványozókat arról is, hogy álláspontunk szerint amellyel, hogy előírható nyelvvizsga megléte az oklevél kiadásának előfeltételeként, a jogalkotó kedvezményeket is adhat, amíg ezzel nem sérti az Alkotmányban megfogalmazott alapjogokat, illetve egyenlő méltóságú személyként kezeli a kedvezményezetteket és azokat, akik nem részesülnek az adott kedvezményben. (K-OJOGB-599/2009. és K-OJOGB-189/2009.)

Az előző évekhez hasonlóan 2009-ben is több érintett hallgató fordult hozzánk a 40. életév betöltésével együtt járó nyelvvizsga-mentességre vonatkozó jogi szabályozás értelmezésével kapcsolatban. Elmondtuk, hogy a 2006. március 1-jétől hatályos, a felsőoktatásról szóló 2005. évi CXXXIX. törvény 150. § (1) bekezdése szerint, ha az oklevél, illetve bizonyítvány megszerzésének az előfeltétele az általános nyelvvizsga megléte, a követelmény teljesítése alól mentesülnek azok a hallgatók, akik tanulmányaiknak első évfolyamon történő megkezdésének évében legalább a negyvenedik életévüket betöltik. Ez a rendelkezés azoknál alkalmazható utoljára, akik a 2015/2016. tanévben tesznek záróvizsgát. A jogszabály szövegéből kitűnik, hogy ez a mentesülési lehetőség csak azoknál a szakoknál áll fenn, ahol a képesítési követelmények általános nyelvvizsgát írnak elő, és ebben az esetben is csak akkor, ha a hallgató a tanulmányai megkezdésének évében legalább a 40. életévét betölti. A fentiek értelmében azok, akik nem esnek ebbe a körbe mentességet, könnyítést nem kaphatnak az intézménytől, tekintettel arra, hogy a nyelvvizsgatételi kötelezettséget jogszabály írja elő. (K-OJOGB-937-1/2009., K-OJOGB-721/2009., K-OJOGB-627/2009., K-OJOGB-617/2009., K-OJOGB-55/2009., K-OJOGB-226/2009., K-OJOGB-247/2009., K-OJOGB-320/2009., K-OJOGB-355/2009., K-OJOGB-387/2009., K-OJOGB-26/2009., K-OJOGB-625/2009., K-OJOGB-74/2009., K-OJOGB-586/2009.)

Visszatérő kérdésként merült fel, hogy a felsőoktatási intézmény adhat-e határidőt a nyelvvizsga megszerzésére. A korábbi, felsőoktatásról szóló 1993. LXXX. törvény 95. § (7) bekezdése értelmében, ha e törvény másként nem rendelkezik, az oklevél kiadásának feltétele az alapképzési szakok és szakirányú továbbképzési szakok képesítési követelményeiről szóló kormányrendeletben, illetve miniszteri rendeletben a záróvizsgára bocsátás előfeltételeként előírt államilag elismert vagy azzal egyenértékű nyelvvizsga

követelmény teljesítése. A jelenleg hatályos felsőoktatásról szóló 2005. évi CXXXIX. törvény 62. § (1) bekezdése kimondja, hogy a felsőfokú tanulmányok befejezését igazoló oklevél kiadásának előfeltétele a sikeres záróvizsga, továbbá - ha e törvény másképp nem rendelkezik - az előírt nyelvvizsga letétele. Ugyanezen § (7) bekezdése értelmében, ha az oklevél kiadására azért nincs lehetőség, mert a nyelvvizsga-bizonyítványt nem tudták bemutatni, a felsőoktatási intézmény igazolást állít ki. Az igazolás végzettséget és szakképzettséget nem igazol, tanúsítja a záróvizsga eredményes letételét. Tehát az előírt nyelvvizsga letételére vonatkozóan sem a jelenlegi, sem a régi felsőoktatási törvény hatálya alá tartozó képzésre irányadó jogszabályok nem határoznak meg időkorlátot, és utalást sem arra nézve, hogy a felsőoktatási intézmény egyedileg határozhatja meg ilyet. Ezért, és tekintettel arra, hogy a jogszabályok - a hatályuk alá tartozó személyek vonatkozásában - kötelező érvényűek, álláspontunk szerint a nyelvvizsga letételére időkeret nem szabható. (K-OJOGB-809/2009., K-OJOGB-516/2009., K-OJOGB-70/2009.)

Szintén újból felmerülő kérdés volt, hogy a nyelvvizsgatételi kötelezettség a záróvizsgára bocsátás vagy a diploma kiadásának feltétele-e.

Egy hallgató arról érdeklődött, hogy az oklevél kiadásának vagy a záróvizsgára bocsátásnak a feltétele-e a nyelvvizsga megléte. Tájékoztatuk, hogy a jelenleg hatályos felsőoktatásról szóló 2005. évi CXXXIX. törvény 60. §-ában rendelkezik a záróvizsga szabályairól. A § kimondja, hogy a hallgató tanulmányait az alap- és mesterképzésben, a szakirányú továbbképzésben záróvizsgával fejezi be. A záróvizsgára bocsátás feltétele a végbizonyítvány (abszolutórium) megszerzése. Végbizonyítványt a felsőoktatási intézmény annak a hallgatónak állít ki, aki a tantervben előírt tanulmányi és vizsgakövetelményeket és az előírt szakmai gyakorlatot - a nyelvvizsga letétele, a szakdolgozat, diplomamunka elkészítése kivételével - teljesítette, és az előírt krediteket megszerezte. A felsőoktatási törvény 62. § (1) bekezdése pedig kimondja, hogy a felsőfokú tanulmányok befejezését igazoló oklevél kiadásának előfeltétele a sikeres záróvizsga, továbbá - ha e törvény másképp nem rendelkezik - az előírt nyelvvizsga letétele. Ugyanezen § (7) bekezdése értelmében, ha az oklevél kiadására azért nincs lehetőség, mert a nyelvvizsgabizonyítványt nem tudták bemutatni, a felsőoktatási intézmény igazolást állít ki. Tehát a fenti rendelkezések alapján a nyelvvizsga megléte nem a záróvizsgára bocsátás, hanem az oklevél kiadásának az előfeltétele. (K-OJOGB-709/2009.)

Több, fogyatékossgal élő hallgató fordult a hivatalhoz az előnyben részesítés kapcsán. A felsőoktatásról szóló 2005. évi CXXXIX. törvény 39. § (7) bekezdése ugyanis kimondja, hogy a Kormány előnyben részesítési követelményt állapíthat meg a fogyatékossgal élő jelentkezők csoportjához tartozók részére azzal, hogy az előnyben részesítés kizárólag az előnyben részesítés alapjául szolgáló körülménnyel összefüggésben biztosítható, és nem vezethet alap- és mesterképzésben az oklevél által tanúsított szakképzettség, illetve felsőfokú szakképzésben a bizonyítvány által tanúsított szakképesítés megszerzéséhez szükséges alapvető tanulmányi követelmények alóli felmentéshez. Ezen felhatalmazásnak megfelelően a felsőoktatásról szóló 2005. évi CXXXIX. törvény egyes rendelkezéseinek végrehajtásáról szóló 79/2006. (IV. 5.) Korm. rendelet rendelkezik az előnyben részesítési és a fogyatékossgal élő hallgatókra vonatkozó

részletes szabályokról. A Korm. rendelet 18. §-a kimondja, hogy a fogyatékossgal élő hallgató számára - kérelmére - a felsőoktatási intézmény a tanterv előírásaitól részben vagy egészében eltérő követelményeket állapíthat meg, illetve - figyelemmel a felsőoktatási törvény 39. §-ának (7) bekezdésére - azok teljesítésétől eltekinthet. Fontos körülmény azonban, hogy a Korm. rendelet 19. §-a értelmében a fogyatékossgal élő hallgató fogyatékossgának típusát és mértékét, annak végleges vagy időszakos voltát szakvéleménnyel igazolja. A szakvélemény kiadására - amennyiben a jelentkező fogyatékossga már a közoktatási tanulmányai során is fennállt, és erre tekintettel tanulmányai és az érettségi vizsga során kedvezményben részesült, - a közoktatásról szóló 1993. évi LXXIX. törvényben meghatározott szakértői és rehabilitációs bizottság, illetve - amennyiben a fogyatékossgát később állapították meg, - az Országos Rehabilitációs és Szociális Szakértői Intézet jogosult. Tehát a hallgató fogyatékossgára tekintettel - a 19. § (1) bekezdése szerinti - szakvélemény alapján kérheti a tanulmányi kötelezettségek teljesítése, illetve a vizsgák alóli részleges vagy teljes felmentését vagy azok más módon történő teljesítésének engedélyezését. De a fentebb felsorolt kedvezmények csak abban az esetben illetik meg őt, amennyiben érvényes és hatályos szakvéleménnyel igazolja erre való jogosultságát. A felsőoktatási törvény 61. § (2) bekezdése pedig kimondja, hogy a felsőoktatási intézmény szervezeti és működési szabályzata határozza meg a fogyatékossgal élő hallgatókkal kapcsolatos intézményi feladatok végrehajtásának rendjét. (K-OJOGB-695/2009., K-OJOGB-28/2009.)

Ebben az évben a tanulmányi kötelezettségek teljesítésének módja szintén előtérbe került, ugyanis több hallgató is fordult ilyen jellegű panasszal a hivatalunkhoz.

Beadványában egy hallgató általánosságban azt sérelmezte, hogy a tantárgyak megválasztása és felvétele, valamint a vizsgákra történő jelentkezés, illetve a vizsgaeredmények megismerése nehézségekbe ütközik. Állítása szerint egyik elmaradt tantárgyának pótlását indokolatlanul nehezíti meg, az ETR-en nem tud vizsgára jelentkezni, és eredményeit sem tudja megtekinteni. A tanulmányi osztály a felelősséget az érintett oktatóra hárítja, akivel azonban nem tudott megállapodni. Az ügyben a hivatal feladatairól és működésének szabályairól szóló 40/1999. (X. 8.) OM rendeletben biztosított jogkörrel élve vizsgálatot indítottunk. A felsőoktatási intézmény képviselője arról tájékoztatott, hogy a panaszos a két kurzust időszerűen nem teljesített. Ez olyan helyzetbe hozta őt, hogy a következő képzési szakaszban nem volt olyan fiatalabb évfolyam, amely a hivatkozott kurzusokat hallgatná, így az érvényben lévő szabályok értelmében önállóan kellett egyeztetnie az oktatókkal a kurzusok teljesítése tárgyában. Ezen eljárási szabályokról a képzési koordinátor és a tanulmányi előadó személyesen és elektronikus levél formájában is informálta őt. Tájékoztattott továbbá, hogy az egyik tárgy oktatója a tavaszi vizsgaidőszakban számonkérését követően érdemjegyet rögzített a hallgató leckekönyvbe. Ezt követően ez a kurzus teljesítettként jelent meg az ETR-ben. Azonban a másik tárgy továbbra is függőben van, ugyanis a panaszos nem egyeztetett az oktatóval. Az intézmény véleménye szerint a fentiek alapján a Tanulmányi Hivatal munkatársa előírászerűen járt el, hiszen folyamatos korrekttájékoztatásával és az oktatók felé történő jelzéseivel segítette az ügyintézését, és a hallgató felelős a tanulmányaiért, az önhibájából adódó kurzuselmaradásából származó többletügyintézését pedig vállalnia kell. A panaszos a nyilatkozat hivatalba való megérkezését követően, e-mailben arról tájékoztattott, hogy az elmaradt tantárgyait sikeresen pótolta, ezáltal problémái megoldódtak. Ezen levél nyomán megállapítottuk, hogy

az ügy helyi szinten rendezésre került, ezért a fentiekre tekintettel a hivatalnál iktatott ügyet lezártuk. (K-OJOGB-142/2009.)

Egy hallgató arról érdeklődött, hogy mi a teendő abban az esetben, ha a diplomamunka konzulensének munkaviszonya az utolsó félévben megszűnik. Tájékoztattuk, hogy a felsőoktatásról szóló 2005. évi CXXXIX. törvény 46. § (3) bekezdés d) pontja értelmében a hallgató joga, hogy tehetőségétől, képességétől, érdeklődésétől függően segítséget kapjon a tanulmányaihoz, a pályakezdéshez, e körben különösen, hogy válasszon [...] az oktatók, [...] között. Tekintettel arra, hogy a hallgató a fenti esetben önhibáján kívül marad konzulens nélkül, ez intézményi oldalon kötelezettséget teremt arra nézve, hogy lehetővé tegyék a számára, hogy új konzulenset válasszon magának. (K-OJOGB-357/2009.)

Egy hallgató beadványában azt kérte hivatalunktól, hogy egy felsőoktatási intézményt kötelezzünk arra, hogy fizesse vissza a befizetett költségtérítést, tekintettel arra, hogy a hallgató tanulmányait levelező munkarendben nem tudja folytatni – mivel az órák hét közben vannak, amelyeken munkahelye miatt nem tud megjelenni –, és ezáltal nem jut oklevélhez. Tájékoztattuk, hogy a felsőoktatásról szóló 2005. évi CXXXIX. törvény 147. § 26/A. pontja szerint a levelező képzés munkarendje olyan oktatásszervezési rendet jelent, mely szerint – az érintett hallgatókkal kötött eltérő megállapodás hiányában – a hallgatók tanóráira tömbösítve, legfeljebb kettő hetenként munkanapokon, vagy a heti pihenőnapon kerül sor. A törvény 33. § (1) és (3) bekezdése értelmében, az esti és a levelező képzés munkarendje szerinti képzést a hallgatók elfoglaltságának figyelembevételével kell megszervezni a munkanapokon, indokolt esetben a heti pihenőnapon. Az oktatási tárgyú jogszabályok egyéb megkötést nem tartalmaznak a levelező képzés munkarendjére nézve, annak megszervezésében az intézmény nagyfokú autonómiával bír. Amennyiben az a fenti rendelkezésekkel, illetve az intézmény szervezeti és működési szabályzatában foglaltakkal összhangban történik, a konzultációs időpontok megállapítása érdeksérelmet ugyan okozhat a hallgatóknak, de oktatási jogsérelmet nem. Annál is inkább mivel a képzés munkarendje ismeretében a hallgató dönti el, hogy részt kíván-e venni benne (és befizeti a költségtérítést). A fenti érvelés alapján azt javasoltuk, hogy hallgatótársaival az intézmény vezetőjének jelezzék, hogy az előadások időpontja nem megfelelő; tekintettel arra, hogy csak az intézmény határozhatja meg saját munkarendjét, annak megváltoztatására hivatalunknak nincs hatásköre. A fentieknél fogva a már befizetett költségtérítés visszakövetelésére sincs mód. (K-OJOGB-194/2009.)

Az oktatók értékelésével kapcsolatban is számos kérdés, illetve panasz érkezett, ezért minden esetben tájékoztattuk a beadványozókat az értékelésre vonatkozó jogszabályi rendelkezésekről. A felsőoktatásról szóló 2005. évi CXXXIX. törvény (a továbbiakban: Ftv.) 95. § (1) bekezdés d) pontja értelmében az oktatói munkakörben foglalkoztatottat megilleti az a jog, hogy a szervezeti és működési szabályzatban meghatározottak szerint megválassza a hallgatókat, továbbá irányítsa és értékelje a hallgató munkáját. Ez a rendelkezés azzal magyarázható, hogy azokat, akik közreműködnek a felsőoktatás feladatainak megvalósításában, a tanítás, tudományos kutatás szabadságát, a szakmai, módszerbeli önállóságot biztosító egyéni jogok illetik meg. Az oktatókat nem köti egyetlen jogi előírás sem arra nézve, hogy miként értékeljék a hallgatók munkáját, nagyfokú autonómiával rendelkeznek, csupán az egyetemi szabályzatra kell tekintettel lenniük. Erre való tekintettel, az értékeléssel kapcsolatos intézményi döntéseket a hivatal sem vizsgálhatja. Ugyanakkor az Ftv. 73. § (2) bekezdése alapján a hallgató a felsőoktatási intézmény döntése vagy intézkedése, illetve intézkedésének elmulasztása ellen – a

közléstől, ennek hiányában a tudomására jutásától számított tizenöt napon belül - jogorvoslattal élhet, kivéve a tanulmányok értékelésével kapcsolatos döntést. Az Ftv. ez alól egy esetben tesz kivételt, ha a tanulmányok értékelésével kapcsolatos döntés nem a felsőoktatási intézmény által elfogadott követelményekre épült, illetve a döntés ellentétes a felsőoktatási intézmény szervezeti és működési szabályzatában foglaltakkal, vagy megszegték a vizsga megszervezésére vonatkozó rendelkezéseket. Ezért minden esetben javasoljuk, hogy a hallgatók tanulmányozzák a főiskola helyi dokumentumait, annak érdekében, hogy kérdéseikre kimerítő választ kaphassanak. (K-OJOGB-748/2009., K-OJOGB-628/2009., K-OJOGB-272/2009.)

Egy hallgató fordult a hivatalunkhoz, aki sérelmesnek tartotta az egyik elvégzett kurzusára kapott érdemjegyet és az ezzel kapcsolatos eljárást. Tájékoztattuk az értékelés jogi szabályozásról és a kurzuskiírással kapcsolatban az alábbiakról. Az Ftv. 147. § 21. pontja szerint a képzési program az intézmény komplex képzési dokumentuma, amely az alap- és mesterszak, valamint a szakirányú továbbképzési szak részletes képzési és tanulmányi követelményeit tartalmazza, a képzés részletes szabályaival, így különösen a tantervvel, illetve az oktatási programmal és a tantárgyi programokkal, valamint az értékelési és ellenőrzési módszerekkel, eljárásokkal és szabályokkal együtt. Az 59. § (4) bekezdés a) pontja értelmében a felsőoktatási intézmény tanulmányi és vizsgaszabályzatában határozza meg a képzési időszakokat és azok belső ütemezését, valamint a tanulmányi kötelezettségek teljesítésének szabályait, illetőleg az ismeretek ellenőrzésének és értékelésének módját. Mint látható, a különböző képzésekhez egyes tantárgyak követelményeinek kidolgozása és az értékelési formák kiválasztása a felsőoktatási intézmények hatásköre. Az Ftv. 95. § (1) bekezdés b) pontja alapján az oktatói munkakörben foglalkoztatottat megilleti az a jog, hogy a képzési program keretei között meghatározza az oktatott tananyagot, megválassza az általa alkalmazott oktatási és képzési módszereket. A fentiek alapján az oktatókat nem köti egyetlen jogi előírás sem arra nézve, hogy az adott tantárgyat milyen tematikával adják át, vagy, hogy a tananyagot bármilyen formában (írásban vagy szóban) közzétegyék. Ugyanakkor intézményi szabályzat előírhat ilyen kötelezettséget a számukra. Mindezt amellett, hogy a hallgató joga, hogy tájékoztatást kapjon a tanulmányait érintő kérdésekről, különösen fontos ez abból a szempontból, hogy vizsgán nem kérdezhetnek olyan tananyagot, amely a főiskolán semmilyen formában sem hozzáférhető. (K-OJOGB-491/2009.)

Egy beadványozó arról érdeklődött, hogy egy hallgató jogosult-e másik oktatót kérni a vizsgájához, ha az adott oktató már többször megbuktatta. Tájékoztattuk, hogy a felsőoktatási törvény 59. §-a értelmében a vizsgát oly módon kell megszervezni, hogy minden érintett hallgató jelentkezni tudjon és vizsgázhasson. A felsőoktatási intézménynek biztosítani kell, hogy az adott képzési időszakban a hallgató a sikertelen vizsgát megismételhesse (javítóvizsga). A tanulmányi és vizsgaszabályzat megengedheti, hogy a sikertelen javítóvizsgát megismételjék (ismétlő javítóvizsga), illetve hogy a javítóvizsgát és az ismétlő javítóvizsgát a képzési időszak lejártá után teljesítsék. Ha a javítóvizsga sem volt sikeres, és a vizsgán, valamint a javítóvizsgán ugyanaz az egy személy vizsgáztatott, a hallgató kérésére biztosítani kell, hogy az ismétlő javítóvizsgát másik oktató vagy vizsgabizottság előtt tehesse le. Ez a jog akkor is megilleti a hallgatót, ha a vizsga letételére új képzési időszakban kerül sor. (K-OJGB-939/2009)

Egy hallgató a tantárgyfelvételek kapcsán a méltányosság szabályairól érdeklődött. Tájékoztattuk, hogy a méltányosság olyan általános rendelkezéstől történő eltérés, amelyet a norma bizonyos kivételes esetekben lehetővé tesz a jogalkalmazó számára, méghozzá a hallgató szempontjából

kedvező irányba. A méltányossági jogkör gyakorlója a körülményeket mérlegelve jár el, és a kérelmező javára eltekinthet a meghatározott feltételektől. A méltányossági döntés meghozatala során az intézmény nagyfokú szabadsággal rendelkezik, rá van bízva, hogy melyiket választja a több, egyaránt jogszerű megoldás közül. Jogszerűen dönt, ha a kérelemben foglaltaknak eleget tesz, és akkor is jogszerűen jár el, ha elutasítja azt. Tehát a hallgatóra nézve méltányos döntés mellőzése nem jogsértő akkor, ha a döntés egyébként megfelel a jogszabályok előírásainak. (K-OJGB-872-1/2009.)

Az évben problémaként jelentkezett az ún. egyéni tanrend és a szakirány-választás szabályainak értelmezése is.

Egy gyógypedagógus hallgató kereste meg a hivatalunkat, azzal a problémával, hogy a korábban halasztott tanulmányait ismét folytatni szeretné, azonban az egyéni tanrendje kapcsán nehézségei támadtak. Tájékoztatottuk, hogy az ő képzésére irányadó felsőoktatásról szóló 1993. évi LXXX. törvény értelmében a felsőoktatási intézménynek kötelessége biztosítani azt, hogy a halasztás ellenére befejezhesse a tanulmányait. Arra azonban, hogy ezt milyen formában teszi, nincsen előírás. Így jogszerű megoldásként merülhet fel, ha a fennmaradó tárgyait egyéni tanrendben teljesíti. Erre a felsőoktatási törvény is lehetőséget ad, ugyanis a 87/E. § (6) bekezdése szerint a felsőoktatási intézmény ajánlott tantervet ad ki a hallgatói tanulmányi rend összeállításához, azonban a hallgató tanulmányai tervezése során eltérhet a felsőoktatási intézmény által ajánlott tantervtől. Az ebből fakadó kérdéseket a tanulmányi és vizsgaszabályzatban kell szabályozni, de mindenképpen elmondható az, hogy az egyéni tanrend mind az oktatók, mind a hallgatók számára nagyobb alkalmazkodási kötelezettséget jelent. Ez az alkalmazkodási kötelezettség azonban nem vezethet oda, hogy az oktató elzárkózik a hallgató értékelésétől vagy a vele történő kommunikációtól. (K-OJOGB-938/2009.)

Több hallgató érdeklődött, hogy hogyan jelentkezhet át egy másik szakra vagy felsőoktatási intézménybe. Tájékoztatottuk a beadványozókat, hogy a felsőoktatásról szóló 2005. évi CXXXIX. törvény 40. § (1) b) pontja értelmében a hallgató kérheti átvételét másik felsőoktatási intézménybe. Azonban ugyanezen § (4) bekezdése alapján az átvételnek a feltételeit a fogadó felsőoktatási intézmény határozza meg. A fentiek értelmében tehát a hallgatónak joga van az átjelentkezéshez, a fogadó felsőoktatási intézmény azonban nem köteles átvenni a hallgatót. Az intézmény saját hatáskörében a szervezeti és működési szabályzatában foglaltaknak megfelelően dönthet arról, hogy átveszi-e az oda jelentkező hallgatót, és ha igen, milyen feltételek mellett. (K-OJOGB-591/2009., K-OJOGB-724/2009.)

A hallgatói jogviszony megszüntetésével kapcsolatban szintén több kérdés érkezett, ezért arról tájékoztattuk a hallgatókat, hogy a felsőoktatási intézmények egyoldalú nyilatkozattal is megszüntethetik a hallgatói jogviszonyt a felsőoktatási törvényben leírt esetekben. A törvény 76. § (2) bekezdése értelmében ugyanis a felsőoktatási intézmény egyoldalú nyilatkozattal is megszüntetheti annak a hallgatónak a hallgatói jogviszonyát, aki a tanulmányi és vizsgaszabályzatban, illetve a tantervben rögzített, a tanulmányokban való előrehaladással kapcsolatos kötelezettségeit nem teljesíti, vagy egymást követő két alkalommal nem jelentkezett be a következő tanulmányi félévre, vagy a hallgatói jogviszony szünetelését követően nem kezdi meg tanulmányait. Fontos garanciális

szabály azonban, hogy a hallgatót minden esetben, legalább két alkalommal írásban fel kell hívni arra, hogy kötelezettségének a megadott határidőig tegyen eleget, és tájékoztatni kell a mulasztás jogkövetkezményeiről.

Egy hallgató azért fordult a hivatalunkhoz, hogy a felsőoktatási intézmény megszüntette a hallgatói jogviszonyát, mert az egyik tárgyát három féléven keresztül nem sikerült teljesítenie, és erről csak egy alkalommal értesítették akkor, mikor már elkezdődött a következő félév és elkezdte az órákat látogatni. Megkeresésünkre válaszolva az intézmény rektora arról tájékoztatott, hogy a hallgató hallgatói jogviszonyát a Hallgatói Követelményrendszer elbocsátásra vonatkozó szabályai alapján szüntették meg. A szabályzat a főiskola honlapján mindenki számára hozzáférhető, ezért a főiskola álláspontja szerint tájékoztatási kötelezettségüknek eleget tettek. Ezzel kapcsolatban kifejtette álláspontját, amely szerint a felsőoktatásról szóló 2005. évi CXXXIX. törvény 76. § (2) bekezdésében foglalt, a hallgatóknak címzett, legalább kétszeri, határidő tűzésével ellátott írásbeli felhívás a vizsgakötelezettség teljesítésére nézve nem alkalmazható. Ez azzal magyarázható, hogy az egyes tantárgyak teljesítésére vonatkozó kötelezettségnek a képzési időn belül nincs megadott határideje. A hallgató panaszát, a rektor nyilatkozatában foglaltakat és a hivatal rendelkezésére bocsátott egyéb dokumentumokat összevetettük a vonatkozó jogszabályi rendelkezésekkel, és ennek nyomán az alábbi álláspontot alakítottuk ki. A felsőoktatási törvény 76. § (2) bekezdése kimondja, hogy a felsőoktatási intézmény akkor szüntetheti meg egyoldalú nyilatkozattal a hallgatói jogviszonyt, ha a hallgatót - legalább két alkalommal - írásban felhívták arra, hogy kötelezettségének a megadott határidőig tegyen eleget és tájékoztatták a mulasztás jogkövetkezményeiről. Ez a feltétel vonatkozik arra az esetre is, ha a hallgatói jogviszony megszüntetésére azért kerül sor, mert a hallgató a tanulmányi és vizsgaszabályzatban, illetve a tantervben rögzített, a tanulmányokban való előrehaladással kapcsolatos kötelezettségeit nem teljesíti [Ftv. 76. § (2) bekezdés a) pont]. Ilyen kötelezettség tipikusan a tanegységek teljesítése is. Álláspontunk szerint a vizsgakötelezettség teljesítésére nézve is tudnia kell alkalmazni a főiskolának a fenti rendelkezést. Megoldást jelenthet, ha a harmadszori tantárgyfelvétel időpontjában, majd a vizsgaidőszak kezdetekor jelzik az érintett hallgatónak, hogy az adott félévben teljesítenie kell vizsgakötelezettségét az adott tantárgyból, mert egyébként megszűnik a hallgatói jogviszonya. Ez lehet a NEPTUN rendszerben megjelenő üzenet is. A fentiekre tekintettel kezdeményeztük, hogy állítsák vissza a hallgató hallgatói jogviszonyát, és a jövőben a felsőoktatási törvény rendelkezései szerint járjanak el a hallgatók hallgatói jogviszonyának megszüntetésekor. A felsőoktatási intézmény a kezdeményezésünket elfogadta és a hallgató jogviszonyát helyreállította. (K-OJOGB-419/2009.)

A felsőoktatás világában viszonylag csekély számban fordul elő a hallgatói jogviszony megszűnésének az az esete, amikor fegyelmi eljárás eredményeként zárják ki a kötelezettségeit vétkesen és súlyosan megszegő hallgatót a felsőoktatási intézményből. A hallgatók fegyelmi felelősségéről a felsőoktatási törvény 70-71. §-ai rendelkeznek. Ezen szabályok szerint, ha a hallgató a kötelezségeit vétkesen és súlyosan megszegi, fegyelmi eljárás alapján, írásbeli határozattal fegyelmi büntetésben részesíthető. Ezen kötelezségek alatt a hallgató hallgatói jogviszonyával kapcsolatos kötelezettségeket kell érteni, amelyek a felsőoktatási törvény, illetve a felsőoktatási intézmények tanulmányi és vizsgaszabályzata, valamint a szervezeti és működési szabályzata határoz meg. Ugyanis a felsőoktatási törvény 49. §-a értelmében a hallgató kötelessége, hogy teljesítse a felsőoktatási intézmény tanulmányi és vizsgaszabályzatában meghatározott kötelezettségeket, és megtartsa a felsőoktatási intézmény szervezeti és működési szabályzatában foglaltakat.

A fegyelmi büntetés megállapításánál a cselekmény összes körülményeire - így különösen a sérelmet szenvedettek körére, a következményekre, a jogsértő magatartás ismétlésére, az elkövetett cselekmény súlyára kell figyelemmel lenni. A fegyelmi büntetés lehet megrovás, szigorú megrovás, a térítési és juttatási szabályzatban meghatározott kedvezmények és juttatások csökkentése, illetőleg megvonása, határozott időre - legfeljebb két félévre - szóló eltiltás a tanulmányok folytatásától, valamint kizárás a felsőoktatási intézményből. A fegyelmi eljárás megindítását az intézmény vezetője vagy a szervezeti és működési szabályzatban meghatározott személy rendelheti el.

Egy beadványozó arról érdeklődött, hogy lehet-e egy hallgató ellen fegyelmi eljárást indítani, ha vizsgán meg nem engedett segédeszközt használ. Tájékoztattuk, hogy a meg nem engedett segédeszköz használata kötelességzegést valósíthat meg, amelyre nézve fegyelmi eljárás indítható.

Idén először számos panasz érkezett az oklevelek kiállításával, az igazolás jogi természetével és az oklevél melléklet hibásan történő kiállításával, vagy ki nem állításával kapcsolatban is. Ugyanis a felsőoktatási törvény 63. § (1) bekezdése értelmében az oklevelet magyar és angol nyelven vagy magyar és latin nyelven, nemzeti és etnikai kisebbségi képzés esetében magyar nyelven és a nemzeti vagy etnikai kisebbség nyelvén, nem magyar nyelven folyó képzés esetén magyar nyelven és a képzés nyelvén kell kiadni. Az oklevél a hallgató kérésére és költségére más nyelven is kiadható. A (2) bekezdés szerint az alapképzésben és mesterképzésben szerzett oklevél mellé ki kell adni az Európai Bizottság és az Európa Tanács által meghatározott oklevél-mellékletet magyar és angol nyelven, valamint nemzeti vagy etnikai kisebbségi képzés esetében - a hallgató kérésére - az érintett kisebbség nyelvén. Az oklevél-melléklet közokirat. A törvény 62. § (7) bekezdése pedig kimondja, hogy ha az oklevél kiadására azért nincs lehetőség, mert a nyelvvizsga-bizonyítványt nem tudták bemutatni, a felsőoktatási intézmény igazolást állít ki. Az igazolás végzettséget és szakképzettséget nem igazol, tanúsítja a záróvizsga eredményes letételét. A kiadott igazolásokról központi nyilvántartást kell vezetni.

Egy végzett hallgató fordult több panasszal hivatalunkhoz. Elsőként a panaszos azt sérelmezte, hogy nem kapta meg a diplomájához tartozó angol nyelvű oklevél-mellékletet. A panaszos a végzést követően kérte a tanulmányi osztálytól, hogy állítsák ki számára a diplomájához tartozó angol nyelvű oklevél-mellékletet (diploma supplement), ami májusig egyáltalán nem történt meg, azóta pedig a harmadik rosszul kiállított mellékletet kapta kézhez. A panaszos állítása szerint az angol fordítás egészen mást tartalmazott, mint a magyar eredeti, illetve problémásnak tartotta az adatok helyességét, a nyelvi minőséget és a hitelességet.

Az intézmény vezetője nyilatkozatában arról tájékoztatott, hogy mivel ez a fajta képzés egy egyedi, az intézményükben először lebonyolításra kerülő képzés volt, ezért elismerik, hogy az elektronikus adatfeltöltés az intézmény részéről lassan, és többszöri korrekció után sikerült. Ennek tudható be, hogy a Tanulmányi Osztály, amely az intézet által feltöltött adatokból dolgozott, csak késve tudta kiadni azt a minőségű dokumentumot, melyet a panaszos elfogadott, és aláírásával igazolt. A fentiek alapján megállapítottuk, hogy az ügyben érintett intézmény vezetője saját hatáskörében orvosolta a felmerült jogsértést. Erre a körülményre tekintettel kezdeményezést nem fogalmaztunk meg, és az ügy ezen részét lezártuk.

A beadványozó másik panasza is hasonló volt, ugyanis egy felsőfokú szakirányú szakképzésben szerzett oklevélhez tartozó kreditigazolásra lett volna szüksége a külföldi munkavégzéshez, amelyet a felsőoktatási intézmény nem állított ki. Tájékoztattuk, hogy a jelenleg hatályos felsőoktatásról szóló törvény 63. § (2) bekezdése rendelkezik az oklevélmelléklet kiadásáról, e szerint az alapképzésben és mesterképzésben szerzett oklevél mellé ki kell adni az Európai Bizottság és az Európa Tanács által meghatározott oklevélmellékletet magyar és angol nyelven, valamint nemzeti vagy etnikai kisebbségi képzés esetében - a hallgató kérésére - az érintett kisebbség nyelvén. Az oklevélmelléklet közokirat. Ezen rendelkezések azonban csak az alap- illetve a mesterképzés tekintetében alkalmazhatók. Ez pedig azt jelenti, hogy a hatályos jogszabályok a felsőfokú szakképesítések vonatkozásában nem írnak elő ilyen kötelezettséget, ezáltal a felsőoktatási intézmény nem kötelezhető arra, hogy angol nyelvű kreditigazolást állítson ki, azonban ez számára nem is tiltott. (K-OJOGB-490/2009.)

Egy frissen végzett hallgató fordult a hivatalunkhoz azzal a panasszal, hogy a felsőoktatási intézmény nem adja ki diplomája kétnyelvű mellékletét (az ún. Supplementet). Az ügyben nyilatkozatot kértünk az intézmény rektorától és dékánjától egyaránt. A dékán arról tájékoztatott, hogy a hallgató kihelyezett képzési helyre járt, amelyet 2007-től hivatalosan szüneteltet az intézmény. A dékán szerint ebből a tényből ered az, hogy a panaszos még nem kapta meg az okiratot, azonban arról is tájékoztatott, hogy mindent megtesz az ügy rendezése érdekében. Később az általános rektorhelyettes tájékoztatta hivatalunkat, hogy a beadványozó megkapta az oklevélmellékletét. (K-OJOGB-350/2009.)

Egy volt hallgató azért fordult a hivatalhoz, mert sérelmesnek érezte, hogy a nyelvvizsga hiányában az oklevél helyett kiadott igazolás 2008-ban megváltozott. Tájékoztattuk, hogy a felsőoktatásról szóló 1993. évi LXXX. törvény alapján nem volt mód igazolás kiállítására. A jelenleg hatályos, felsőoktatásról szóló 2005. évi CXXXIX. törvény 62. § (7) bekezdése teszi lehetővé, hogy ha az oklevél kiadására azért nincs lehetőség, mert a nyelvvizsga-bizonyítványt nem tudták bemutatni, a felsőoktatási intézmény igazolást állít ki. Az igazolás végzettséget és szakképzettséget nem igazol, tanúsítja a záróvizsga eredményes letételét. Az igazolás formszövegét a felsőoktatásról szóló 2005. évi CXXXIX. törvény egyes rendelkezéseinek végrehajtásáról szóló 79/2006. (IV. 5.) Korm. rendelet tartalmazza, amelyet a felsőoktatás területét érintő egyes kormányrendeletek módosításáról szóló 372/2007. (XII. 23.) Korm. rendelet 10. §-a valóban módosított 2008. február 1-jétől. Azonban a módosítást megelőzően és az azt követően kiállításra kerülő igazolások joghatásukat tekintve nem különböznek egymástól: egyik sem igazol ugyanis végzettséget és szakképzettséget. Ezért a hivatal által védett jogok szempontjából nem lehet különbséget tenni a kétféle igazolás között, így álláspontunk szerint a jelenleg hatályos szabályozás szerint kiállítandó igazolás esetében sem sérül hallgatói jog, mert az a felsőoktatási törvénnyel összhangban áll. (K-OJOGB-241/2009.)

A HALLGATÓK ÁLTAL FIZETENDŐ DÍJAK, TÉRÍTÉSEK ÉS A RÉSZÜKRE NYÚJTHATÓ TÁMOGATÁSOK

A finanszírozási problémák közül az első és a hallgatókat leginkább érintő természetesen az a kérdés, hogy államilag támogatott képzésben vehetnek-e részt, vagy költség-térítés fizetésére kötelezettek-e.

Egy hallgató fordult hivatalunkhoz azzal a panasszal, hogy a 2008/2009. tanév első félévétől az egyetem költségértérítés fizetésére kötelezte. A hallgató 2002 szeptemberében nyert felvételt szociológia szakra államilag támogatott képzésre, illetve politológia szakra költségértételes képzésre. Politológus diplomáját 2008 nyarán megkapta, szociológia szakon költségértételes finanszírozási formára sorolták át a 2008/2009. tanév első félévétől. Az Egyetem döntését a felsőoktatásról szóló 2005. évi CXXXIX. törvény 55. § (2) bekezdésének rendelkezésével indokolta, mi szerint, aki államilag támogatott képzésben valamely képzési ciklusban végbizonyítványt szerzett, ugyanabban a képzési ciklusban nem vehet részt államilag támogatott képzésben. Álláspontunk szerint a hallgató esetében nem a felsőoktatási törvény fenti rendelkezése dönti el, hogy mikortól sorolható át költségértételes képzési formára a hallgató, hanem az, hogy mikor kezdte meg tanulmányait első alapképzésben. Az ő esetében ez azonban – a rendelkezésemre álló dokumentumok alapján – nem volt eldönthető egyértelműen. Ezért a hivatal működését szabályozó OM rendelet értelmében vizsgálatot indítottunk. Válaszlevelében az intézmény képviselője kifejtette, hogy a felsőoktatásról szóló 2005. évi CXXXIX. törvény (a továbbiakban: Ftv.) 55. § (2) bekezdésére alapozott döntésüket – miszerint az a hallgató, aki államilag támogatott képzésben valamely képzési ciklusban végbizonyítványt szerzett, ugyanabban a képzési ciklusban nem vehet részt államilag támogatott képzésben – fenntartják, és megalapozottnak tartják. A hallgató panaszát, a dékán nyilatkozatában foglaltakat és a hivatalom rendelkezésére bocsátott egyéb dokumentumokat összevetettük a vonatkozó jogszabályi rendelkezésekkel, és ennek nyomán az alábbi álláspontot alakítottuk ki. Az Ftv. 161. § (1) bekezdése értelmében az 53-56. §-ban foglaltakat a 2006. szeptember 1-jén induló képzések tekintetében kell alkalmazni. Tekintettel arra, hogy a hallgató 2002-ben nyert felvételt szociológia szakra, rá az Ftv. fenti rendelkezése nem vonatkozik. A 2006 szeptembere előtt tanulmányaikat megkezdő hallgatókra ugyanis a felsőoktatásban részt vevő hallgatók juttatásairól és az általuk fizetendő egyes térítésekről szóló 51/2007. (III. 26.) Korm. rendelet 3. §-ának vonatkozó rendelkezése az irányadó a tekintetben, hogy meddig minősülnek államilag támogatott képzésben részt vevőnek. A hallgató támogatási ideje azonban e rendelkezés alapján sem határozható meg, ugyanis esetében nem dönthető el egyértelműen, hogy melyik képzése az első alapképzés, hiszen tanulmányait 2002 szeptemberében – az intézmény döntése alapján – egyszerre kezdhette meg politológia és szociológia szakon. A hallgató felvételijére hatályos, a felsőoktatási intézmények felvételi eljárásainak általános szabályairól szóló 269/2000. (XII. 26.) Korm. rendelet 4. § (2) bekezdés b) pontja alapján a jelentkezési lapokon meg kell jelölni, hogy a jelentkező milyen sorrendben kéri felvételi jelentkezéseinek elbírálását. A 6. § (1) bekezdése értelmében a felsőoktatási intézmény egységes rangsorolás alapján dönt, amelynek során kötelezően figyelembe veszi a jelentkező által meghatározott jelentkezési sorrendet. A hallgató államilag támogatott formában jelölte meg mindkét szakot, második helyen a szociológiát, harmadik helyen a politológiát. Tekintettel arra, hogy az első helyen megjelölt szakra nem vették fel, a szociológia szakra vonatkozó ponthatárt azonban elérte, jogszerűen nem fordulhatott elő az, hogy egyidejűleg vették fel mindkét szakra; még eltérő finanszírozási formára sem. Álláspontunk szerint ebben az esetben az intézmény hibázott, amelyet már nem lehet helyrehozni, ugyanakkor az intézmény hibájából fakadóan hátrány a hallgatót nem érheti. Ezért a fentiekre tekintettel a működésünket szabályozó 40/1999. (X. 8.) OM rendelet 7. § (7) bekezdésében biztosított hatáskörnél fogva kezdeményeztük, hogy az

intézmény vezetője tegye meg a szükséges lépéseket annak érdekében, hogy a hallgató államilag támogatott formában fejezhesse be tanulmányait szociológia szakon. A felsőoktatási intézmény a kezdeményezést elfogadta. (K-OJOGB-3/2009.)

Egy beadványozó aziránt érdeklődött, hogy a felsőoktatásban korhoz kötött-e az államilag támogatott képzésben való részvétel. Tájékoztattuk, hogy a felsőoktatásról szóló 2005. évi CXXXIX. törvény 1. § (1) bekezdése kimondja, hogy a tanuláshoz való jog alapján a Magyar Köztársaság minden állampolgárának joga, hogy igénybe vegye a felsőoktatás által nyújtott szolgáltatásokat, feltéve, hogy képességei alkalmassá teszik a felsőfokú tanulmányokra. A törvény 53. § (1) bekezdése értelmében, a felsőoktatási intézményben folyó képzés lehet államilag támogatott vagy költségterítéses képzés. Azt, hogy ki melyik képzési formában tanul, az dönti el, hogy milyen képzési formára nyert felvételt, és mennyi az úgynevezett támogatási ideje, vagyis hány féléven át folytathat tanulmányokat államilag támogatott képzésben. A támogatási időt a felsőoktatási törvény 55. §-a, valamint a felsőoktatásban részt vevő hallgatók juttatásairól és az általuk fizetendő egyes térítésekről szóló 51/2007. (III. 26.) Korm. rendelet 3. §-a szabályozza. Általánosságban tehát azt lehet elmondani, hogy a támogatási idő a tanulmányok megkezdésének időpontjától és folytatásának hosszától függ. A támogatási időt, és ezáltal a képzési formát semmi esetre sem befolyásolja a hallgató életkora. (K-OJOGB-6/2009.)

A felsőoktatásról szóló 2005. évi CXXIX. törvény 55. § (2) bekezdése értelmében egy személy tizenkét féléven át folytathat a felsőoktatásban tanulmányokat államilag támogatott képzésben (a továbbiakban: támogatási idő), beleértve a felsőfokú szakképzést is. A törvény 161. § (1) bekezdése ugyanakkor azt is kimondja, hogy az 53-56. §-ban foglaltakat a 2006. szeptember 1-jén induló képzések tekintetében kell alkalmazni. Ezért azon hallgatók esetében, akik 2006. szeptember 1-jét megelőzően kezdték meg tanulmányaikat, a felsőoktatásban részt vevő hallgatók juttatásairól és az általuk fizetendő egyes térítésekről szóló 51/2007. (III. 26.) Korm. rendelet 3. § (1) bekezdésének megfelelő pontját kell alkalmazni.

A törvény fenti rendelkezése meghatározza azt is, hogy mely félévet kell beleszámítani a támogatási időbe. E szerint be kell számítani minden megkezdett államilag támogatott félévet, kivéve, ha betegség, szülés vagy más, a hallgatónak fel nem róható ok miatt nem sikerült befejezni a félévet. A támogatási idő számításánál figyelmen kívül kell hagyni a támogatási idő terhére teljesített félévet, ha megszűnt a felsőoktatási intézmény anélkül, hogy a hallgató a tanulmányait be tudta volna fejezni, feltéve, hogy tanulmányait nem tudta másik felsőoktatási intézményben folytatni. Figyelmen kívül kell hagyni azt a félévet is, amelyet tanulmányai folytatásánál a felsőoktatási intézmény a megszűnt intézményben befejezett félévekből nem ismert el. A fentiekről számos hozzánk forduló hallgatót tájékoztattunk. (K-OJOGB-646/2009., K-OJOGB-616/2009., K-OJOGB-760/2009., K-OJOGB-749/2009., K-OJOGB-769/2009., K-OJOGB-786/2009., K-OJOGB-148/2009., K-OJOGB-183/2009., K-OJOGB-186/2009., K-OJOGB-251/2009., K-OJOGB-346/2009., K-OJOGB-827/2009., K-OJOGB-820/2009., K-OJOGB-313/2009.)

Egy hallgató beadványában az iránt érdeklődött, hogy van-e lehetősége az első diplomája megszerzéséig még egy államilag finanszírozott képzésre jelentkezni. Tájékoztattuk a vonatkozó

jogszabályi rendelkezésekről, és arról, hogy az ő esetében ez azt jelenti tehát, hogy lehetősége van arra, hogy egy sikeres felvételt követően államilag támogatott képzésben kezdje meg tanulmányait a második szakon. Tekintettel azonban arra, hogy nem szerezheti meg mindkét oklevelét alapképzésben államilag támogatott képzésben, amint oklevelet szerez az első szakon, automatikusan átkerül költségtérítési finanszírozási formába a második szakon. (K-OJOGB-653/2009.)

Egy látássérült hallgató érdeklődött arról, hogy számára hány államilag támogatott félév áll rendelkezésre. Az alábbiakról tájékoztunk. A felsőoktatásról szóló 2005. évi CXXXIX. törvény 55. § (2) bekezdése értelmében egy személy tizenkét féléven át folytathat a felsőoktatásban tanulmányokat államilag támogatott képzésben (a továbbiakban: támogatási idő), beleértve a felsőfokú szakképzést is. A fogyatékossgal élő hallgató támogatási ideje négy félévvel megnövelhető. Vagyis az ő esetében 12+4, azaz 16 félév lehet a támogatási idő. A fenti rendelkezés a felsőoktatásban folytatott tanulmányok egészére vonatkozik, vagyis az államilag támogatott félévek nem csak az első oklevél megszerzésére irányuló képzésben használhatóak fel, hanem a további képzések esetében is, amennyiben azokat államilag támogatott formában is indítják. (K-OJOGB-493/2009.)

A felsőoktatásban részt vevő hallgatók juttatásairól és az általuk fizetendő egyes térítésekről szóló 51/2007. (III. 26.) Korm. rendelet 7. §-a sorolja fel a hallgatók számára nyújtható juttatások típusait (pl. teljesítmény alapú ösztöndíj; szociális alapú ösztöndíj: rendszeres / rendkívüli szociális ösztöndíj, Bursa Hungarica Felsőoktatási Önkormányzati Ösztöndíj, alaptámogatás; egyéb, a felsőoktatási intézmény térítési és juttatási szabályzatában meghatározott ösztöndíj), és az azokra való jogosultság feltételeit. A felsőoktatásról szóló 2005. évi CXXXIX. törvény 51. § (4) bekezdése pedig a felsőoktatási intézmény szabályzatára bízta a juttatásokkal kapcsolatos szabályokat. A felsőoktatási intézmény a saját szabályzatában rögzített rendelkezésekhez természetesen kötve van.

A rendelet 13. §-a rendelkezik a tanulmányi ösztöndíjról. Ezen szabályok alapján a tanulmányi ösztöndíj egy tanulmányi félév időtartamára adható. Tanulmányi ösztöndíjban a felsőoktatási intézmény államilag támogatott teljes idejű képzésben részt vevő hallgatóinak legfeljebb 50%-a részesülhet oly módon, hogy az egyes hallgatóknak megállapított tanulmányi ösztöndíj havi összegének el kell érnie a hallgatói normatíva öt százalékának megfelelő összeget. A tanulmányi ösztöndíj odaítélésekor - az abban részesülők körének és számának meghatározásakor - biztosítani kell, hogy az azonos vagy hasonló tanulmányi kötelezettség alapján elért eredmények összemérhetőek és az így megállapított ösztöndíjak azonos mértékűek legyenek.

Egy hallgató arról érdeklődött, hogy kaphat-e tanulmányi ösztöndíjat az ún. túlfutó hallgató. Tájékoztattuk a fenti jogszabályi rendelkezésekről és arról, hogy a jogszabályban foglalt rendelkezések nem részletezik a tanulmányi ösztöndíj odaítélésének részletszabályait, így azt sem, hogy a túlfutó hallgatók kaphatnak-e ilyen jellegű juttatást. Ebből az következik, hogy a felsőoktatási intézmény önmaga jogosult a részletszabályokat megalkotni, ezért javasoltuk, hogy tanulmányozza át az intézmény belső szabályzatait annak érdekében, hogy kérdésre választ kaphasson. (K-OJOGB-884/2009.)

Ugyanez a rendelet szabályozza a rendszeres szociális ösztöndíjra való jogosultságot is. (K-OJOGB-824/2009., K-OJOGB-862/2009., K-OJOGB-354/2009.)

Egy hallgató beadványában azzal kapcsolatban élt panasszal, hogy ő, mint egy felsőoktatási intézmény kihelyezett intézetének hallgatója, halmozottan hátrányos helyzete ellenére a főiskolától arra hivatkozással kap a jogszabályban előírt rendszeres szociális ösztöndíjnál kisebb összegű támogatást, miszerint a kihelyezett intézetre nem vonatkozik a jogszabályi előírás, mivel az intézetnek saját térítési és juttatási szabályzata van. Tájékoztattuk, hogy a felsőoktatásban részt vevő hallgatók juttatásairól és az általuk fizetendő egyes térítésekről szóló rendelkezéseket az 51/2007. (III. 26.) Korm. rendelet szabályozza. Ezen rendelet természetesen a kihelyezett intézetekre nézve is hatályosak, az abban foglaltakat az intézet működése során is be kell tartani. A hallgatók juttatásaira és az általuk fizetendő egyes térítésekre vonatkozó részletszabályokat az intézmény térítési és juttatási szabályzata tartalmazza, de ezek a szabályok nem lehetnek ellentétesek az 51/2007. (III. 26.) Korm. rendeletben foglaltakkal. A rendszeres szociális ösztöndíj - az intézményi térítési és juttatási szabályzatban rögzített eljárási rend és elvek szerint - a hallgató szociális helyzete alapján egy képzési időszakra biztosított havonta folyósított juttatás. A rendelet 16. § (2) bekezdése rögzíti, hogy a rendszeres szociális ösztöndíj havi összegének mértéke nem lehet alacsonyabb, mint az éves hallgatói normatíva 20%-a, amennyiben a hallgató fogyatékosággal élő vagy egészségi állapota miatt rászorult, vagy halmozottan hátrányos helyzetű, vagy családfenntartó, vagy nagycsaládos, vagy árva. A fentiek alapján tájékoztattuk, hogy az általa jelzettek felvetik az oktatási jogsérelem gyanúját, amellyel kapcsolatban a hivatalnak lehetősége van eljárást indítani. Az eljárás feltétele azonban, hogy a panaszos kimerítse a rendelkezésére álló jogorvoslati lehetőségeket. (K-OJOGB-255/2009.)

A törvény 55. § (2) bekezdése értelmében egy személy tizenkét féléven át folytathat a felsőoktatásban tanulmányokat államilag támogatott képzésben. Az 56. § (3) bekezdése értelmében pedig a támogatási idő számításakor egy félévként kell nyilvántartani, ha a hallgató - az elsőként megkezdett képzésének legkésőbb harmadik félévében létesített további (párhuzamos) hallgatói jogviszonyára tekintettel - egyidejűleg több felsőoktatási intézménnyel áll hallgatói jogviszonyban, illetve ha ugyanabban a felsőoktatási intézményben egyidejűleg több szakképzettség, szakképesítés megszerzésére készül fel. A jogszabály szövegéből kitűnik, hogy ez a kedvezmény csak akkor érvényes, ha a másodjára létesített hallgatói jogviszonyt az elsőként megkezdett képzésének legkésőbb harmadik félévében létesíti a hallgató - függetlenül attól, hogy ezt ugyanabban a felsőoktatási intézményben, illetve mester- vagy alapképzésben teszi-e. K-OJOGB-84/2009., K-OJOGB-717/2009., K-OJOGB-795/2009.)

A felsőoktatásról szóló törvény 55. § (1) bekezdése kimondja, hogy ha az államilag támogatott hallgatói létszámkeretre felvett hallgatónak a tanulmányai befejezése előtt megszűnik a hallgatói jogviszonya, vagy nem gyűjti össze a tanulmányok államilag támogatott képzésben történő folytatásához szükséges kreditmennyiséget, illetve egyéb okból tanulmányait költségtérítéses képzésben folytatja tovább, helyére - ilyen irányú kérelem esetén - a felsőoktatási intézményben költségtérítéses formában tanulmányokat folytató kiemelkedő tanulmányi teljesítményű hallgató léphet. Az 59. § (4) bekezdésének c) pontja értelmében a felsőoktatási intézmény tanulmányi és vizsgaszabályzatában határozza meg, hány kreditet kell összegyűjtenie a hallgatónak ahhoz, hogy tanulmányait az államilag támogatott képzésben folytathassa. A felsőoktatási törvény ezen rendelkezése tehát két feltételt szab az átkerüléshez. Egyrészt, hogy kérelmet kell benyújtani, másrészt pedig kiemelkedő tanulmányi teljesítménnyel kell rendelkezni.

Az államilag támogatott és költségtérítéses képzési forma közötti átsorolás rendjének konkrétabb szabályait a felsőoktatásban részt vevő hallgatók juttatásairól és az általuk fizetendő egyes térítésekről szóló 51/2007. (III. 26.) Korm. rendelet 29. §-a tartalmazza. Az (5) bekezdés értelmében megürült államilag támogatott hallgatói létszámkeretre az vehető át, aki az utolsó két bejelentkezett félévében megszerezte az ajánlott tantervben előírt kreditmennyiségnek legalább az 50%-át és az összesített korrigált kreditindex alapján létrehozott hallgatói rangsor elején lévő hallgató, továbbá akinek az összesített korrigált kreditindexe magasabb, mint az államilag támogatott hallgatók összesített korrigált kreditindex-jegyzékén a rangsor alsó ötödénél elhelyezkedő hallgató összesített kreditindexe. A kreditindexre vonatkozó szabályokat a felsőoktatási törvény egyes rendelkezéseinek végrehajtásáról szóló 79/2006. (IV. 5.) Korm. rendelet 24. §-ának (3) bekezdése magyarázza. Az 51/2007. (III. 26.) Korm. rendelet 29. § (1) bekezdése azt is kimondja, hogy a felsőoktatási törvény 55. §-ának (1) bekezdése és 59. §-a (4) bekezdésének c) pontja szerinti döntést az államilag támogatott, illetve költségtérítéses képzési forma közötti átsorolásról a tanév végén a képzési időszak lezárását követően, de legkésőbb a következő képzési időszak kezdetét megelőző 30 nappal kell meghozni. Mindezek alapján egy hallgató akkor kérheti a felsőoktatási intézménytől az átsorolását, ha megfelel a fenti feltételeknek és van megürült hely. Ezért minden esetben javasoljuk, hogy ezen szabályok ismeretében kérjenek tájékoztatást az intézményben, illetve tanulmányozzák a tanulmányi és vizsgaszabályzatot. (K-OJOGB-915/2009., K-OJOGB-613/2009., K-OJOGB-700/2009., K-OJOGB-769/2009.)

Egy édesapa érdeklődött, hogy hogyan lehetséges az, hogy fiát visszasorolták költségtérítéses finanszírozási formába úgy, hogy pár évvel ezelőtt onnan sorolták át. Tájékoztattuk, hogy a felsőoktatásról szóló 2005. évi CXXXIX. törvény 55. § (1) bekezdése alapján, ha az államilag támogatott hallgatói létszámkeretre felvett hallgatónak a tanulmányai befejezése előtt megszűnik a hallgatói jogviszonya, vagy az 59. § (4) bekezdésének c) pontjában foglalt feltétel nem teljesítése esetén, illetve egyéb okból tanulmányait költségtérítéses képzésben folytatja tovább, helyére – ilyen irányú kérelem esetén – a felsőoktatási intézményben költségtérítéses formában tanulmányokat folytató kiemelkedő tanulmányi teljesítményű hallgató léphet. A tanulmányaikat 2006. szeptember 1-je előtt megkezdő hallgatók esetében ezt a rendelkezést a felsőoktatásban részt vevő hallgatók juttatásairól és az általuk fizetendő egyes térítésekről szóló 51/2007. (III. 26.) Korm. rendelet 3. § (1) bekezdés e) pontja azzal egészíti ki, hogy a bármely szakon költségtérítéses képzésből az intézmény döntése alapján, az intézménynél már meglévő államilag finanszírozott helyre átvett hallgató a kilépett hallgató képzési idejéből még hátralévő időtartamban minősül államilag támogatott képzésben részt vevő hallgatónak. A fentiek értelmében tehát, ha a beadványozó fia 2006. szeptember 1-je után létesített hallgatói jogviszonyt, csak abban az esetben sorolható vissza költségtérítéses képzésre, ha az 55. § (1) bekezdése szerint nem teljesíti a tanulmányi kötelezettségeit. Amennyiben 2006. szeptember 1-je előtt létesített hallgatói jogviszonyt, akkor annyi ideig maradhat az államilag támogatott képzésben, amennyi ideje a kilépett hallgatónak a képzéséből még hátra volt. Az az indok, miszerint a hallgató nem kérte, hogy a továbbiakban is államilag támogatott képzésben vehessen részt, nem szolgálhat a visszasorolás indokául. (K-OJOGB-353/2009.)

A felsőoktatásról szóló CXXXIX. törvény 126. § (1) bekezdése értelmében, ha a hallgató költségtérítéses képzésben vesz részt, a 125. § (1)-(2) bekezdésében meghatározott

szolgáltatásokért költségtérítést fizet. A 125. § (1) a) pontjában található felsorolás tartalmazza a képzési programban meghatározott oktatási és tanulmányi követelmények teljesítéséhez, a bizonyítvány, az oklevél, illetve doktori abszolútórium megszerzéséhez szükséges előadások, szemináriumok, konzultációk, gyakorlati foglalkozások, te-repgyakorlatok legfeljebb két alkalommal történő felvételét. Ennek megfelelően tehát a költségtérítés összegébe a törvény erejénél fogva beletartozik egy tárgy legalább két-szeri felvételének költsége, ezért külön összeget a felsőoktatási intézmény nem szed-het. A törvénnyel ellentétesen a felsőoktatási intézmény belső szabályzatot nem al-kothat.

A befizetett költségtérítés visszafizetése minden esetben kizárólag a jogszabályokban és az adott felsőoktatási intézmény szabályzatában meghatározott eljárási rendben tör-ténhet. A felsőoktatási törvény 56. § (1) bekezdése kimondja, hogy ha a hallgató költ-ségtérítéses képzésben vesz részt, a szerződésének tartalmaznia kell a következőket is: a költségtérítés összegét, a költségtérítésért járó szolgáltatásokat, a befizetett költségtéri-tés visszafizetésének feltételeit. A 126. § (2) bekezdésének értelmében pedig vissza kell fizetni a befizetett költségtérítés szervezeti és működési szabályzatban meghatározott arányos részét, ha a hallgató a képzési időszak megkezdése előtt bejelenti, hogy meg-szünteti vagy szünetelteti hallgatói jogviszonyát.

Egy beadványozó azzal a panasszal fordult a hivatalunkhoz, hogy 2007 nyarán átvételét kér-te egy főiskolára. Kérelmének helyt adtak, azonban költségtérítéses képzésre vették át. Végül be-iratkozott, és a költségtérítést is befizette, majd még a beiratkozás hetében jelezte, hogy szüne-teltetni kívánja a hallgatói jogviszonyát az egész tanévben, és ezt jelezte a főiskolának is. A költ-ségtérítés visszatérítésére irányuló kérelmére azonban elutasították. Ügyében a rektorhoz fordul-tunk tájékoztatásért. A rektor levelében kifejti, hogy a hallgató 2007. szeptember 4-én iratkozott be a főiskolára, a költségtérítési díj 50%-ának befizetésével. A felnőttképzési szerződés aláírásá-val ugyanakkor azt is tudomásul vette, hogy a költségtérítés teljes összege 160.000 Ft. 2007. szep-tember 14-én jelezte az intézmény felé, hogy hallgatói jogviszonyát szüneteltetni kívánja, ame-lyet a tanulmányi osztály tudomásul vett. Ezt követően kérelmet nyújtott be a befizetett költség-térítési díj visszafizetése iránt, amelyet azzal indokolt, hogy a 2008/2009-es tanévben már állami-lag finanszírozott képzésben vesz részt. A Tanulmányi Bizottság kérelmét azért nem tudta támo-gatni, az intézménnyel szemben fennálló, a költségtérítés második részösszegére vonatkozó tar-tozását még nem egyenlítetté ki. A hivatalvezető tájékoztatott továbbá arról is, hogy a befizetett költségtérítés visszafizetésére vonatkozó előírást a térítési és juttatási szabályzat nem tartalmaz, az ilyen típusú döntés az intézményvezető mérlegelési jogkörébe tartozik. A nyilatkozatban fog-laltakat összevetettük a rendelkezésünkre álló információkkal, dokumentumokkal és a vonatko-zó jogszabályokkal, és az alábbi jogi álláspontot alakítottuk ki. A befizetett költségtérítés visszafi-zetése minden esetben kizárólag a jogszabályokban és az adott felsőoktatási intézmény szabá-lyzatában meghatározott eljárási rendben történhet. A felsőoktatásról szóló 2005. évi CXXXIX. tör-vény 126. § (2) bekezdése kimondja, hogy vissza kell fizetni a befizetett költségtérítés szerve-zi és működési szabályzatban meghatározott arányos részét, ha a hallgató a képzési időszak meg-kezdése előtt bejelenti, hogy megszünteti vagy szünetelteti hallgatói jogviszonyát. Vagyis a főisko-la – a fenti rendelkezések alapján – dönthetett úgy, hogy a befizetett költségtérítést nem fizeti visz-sza. Tekintettel arra, hogy a Főiskola jogszerűen járt el, az ügyet oktatási jogsérelem megállapítá-sa nélkül lezártuk. (K-OJOGB-119/2009.)

Egy hallgató azzal a panasszal fordult a hivatalunkhoz, hogy a felsőoktatási intézmény arra tekintettel, hogy megszüntette a hallgatói jogviszonyát, nem téríti vissza a befizetett költségtérítése arányos részét. Tájékoztattuk a fentebb leírtakról. A hallgató továbbá diszkriminatívnak tartja, hogy ha azok, akiknek korábban a részletfizetést engedélyezték, megszüntetik a jogviszonyukat nem kell kifizetniük a fennmaradó részleteteket. Tájékoztattuk, hogy az Ftv. 46. § (5) bekezdése értelmében a hallgató joga, hogy vagyoni viszonyaira, jövedelmi helyzetére, tanulmányi eredményére tekintettel pénzbeli, illetve természetbeni gondoskodásban részesülhessen, e körben különösen, hogy fizetési kötelezettségeinek teljesítéséhez mentességet, részletfizetési kedvezményt, halasztást kapjon. Azonban a 126. § (3) bekezdése értelmében a szervezeti és működési szabályzatban kell meghatározni azokat a szabályokat, amelyek alapján a rektor dönt a költségtérítéses képzésben részt vevő hallgató esetén a tanulmányi eredmények alapján járó és a szociális helyzet alapján adható kedvezményekről, a részletfizetés engedélyezéséről. Abban az esetben, ha megszűnik a hallgatói jogviszonya annak a hallgatónak, akinek korábban részletfizetést engedélyeztek, nem szűnik meg a költségtérítés fizetési kötelezettsége is. Továbbra is meg kell fizetnie a költségtérítés teljes összegét. Ilyen esetben a felsőoktatási intézmény akár polgári bírósághoz is fordulhat az összeg behajtása érdekében, de joga van úgy dönteni, hogy nem érvényesíti ezen igényét. (K-OJOGB-494/2009.)

A. törvény már említett 126. §-a rendelkezik a költségtérítés megállapításának szabályairól. A § (1) bekezdése szerint, ha a hallgató költségtérítéses képzésben vesz részt, meghatározott szolgáltatásokért költségtérítést, míg más meghatározott szolgáltatásokért térítési díjat kell fizetnie. A költségtérítés és a térítési díj megállapításának és módosításának rendjét a térítési és juttatási szabályzatban kell meghatározni. A térítési és juttatási szabályzat alapján a hallgató és a felsőoktatási intézmény megállapodásban rögzíti a költségtérítés és a térítési díj összegét. A költségtérítés mértékét a felvételi tájékoztatóban közzé kell tenni. Ugyanezen § (3) bekezdése alapján a szervezeti és működési szabályzatban kell meghatározni azokat a szabályokat, amelyek alapján a rektor dönt a költségtérítéses képzésben részt vevő hallgató esetén a tanulmányi eredmények alapján járó és a szociális helyzet alapján adható kedvezményekről, a részletfizetés engedélyezéséről. (K-OJOGB-267/2009.)